

1912 - 1957

TARTU
ÜLIÕPILASMEESKOOR

TARTU
ÜLIÕPILASMEESEKOOR

1912—1957

4
46316

Toimetust:

LEMBIT JÄRV
AUGUST LUUR
OLEV MAIMETS
EDGAR MATTISEN (vastutav toimetaja)
KARL SIILIVASK

Tehniline toimetaja:

REIN METSIK

Korrektor:

EDUARD VÄÄRI

2

KAS SIIS SELLE MAA KEEL
LAULUTULES EI VÕI
TAEVANI TÕUSTES ÜLES
IGAVIKKU OMALE OTSIDA!

KR. JAAK PETERSON

Tartu Üliõpilasmeeskoorile.

Juba sajandeid on laul olnud inimesele tema tunnete väljendamise ja äratamise vahendiks, ühendades inimesi nende töös ja võitluses.

Igal rahval on välja kujunenud oma rahvuslikud laulutraditsioonid. Eesti rahvas on saavutanud kõrge taseme koorilaulukultuuri alal. Nõukogude Eestis säilitatakse hoolikalt koorilaulu traditsioone, ja selle kunsti-meisterlikkus ning rahvamasside kaasahaaramise ulatus on saanud edasise võimsa arengu. Ühtlasi on Nõukogude Eesti laululoomingus hakanud helisema uued noodid, uued emotsionaalsed intonatsioonid.

Nõukogude Eesti üliõpilased on lahutamatu sidemetega seotud töörahvaga, olles oma rahva parimate traditsioonide kandjaks ka koorilaulu alal.

Tartu Üliõpilasmeeskoor on oma kunstimeisterlikkuse kõrge tasemega teeninud laialdase tunnustuse ka väljaspool Eesti NSV piire.

Arenegu ka edaspidi tema tänuväärne tegevus, kõlagu tema laulud, tuues rõõmu ja kutsudes rahvast tööle ja sõprusele, võitlusele sotsialistliku ühiskonna kõrgete ideaalide eest.

Prof. F. Klement,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

Soovime uusi edusamme!

Nõukogude üliõpilastele on rohkesti võimalusi oma isiklike võimete õigeks rakendamiseks. Meie Tartu kõrgemate õppeasutuste noorsoo tunduv osa töötab teaduslikes ringides, valmistudes edukalt iseseisvaks erialakohaseks tööks. Suur osa noori harrastab sporti. Arvukad on samuti kunstilise isetegevuse kollektiivid: koorid, orkestrid, rahvatantsuringid ja teised eesti rahvakunsti viljelemise vormid. Kõigil sellistel noorsoo isiklike maitsete ja kalduvuste rahuldamise vormidel on suur kasvatuslik tähtsus.

Erilist tähelepanu pälvib meie rahvusliku koorikultuuri viljeleja ja kandja — Üliõpilasmeeskoor.

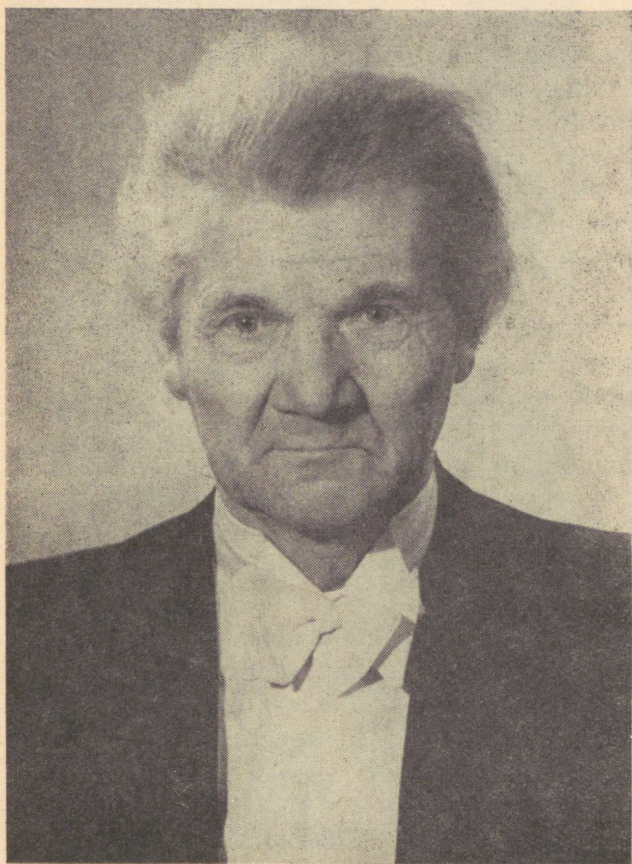
Tartu Üliõpilasmeeskoor on vanim Eesti NSV üliõpilaste kunstilise isetegevuse kollektiiv. Olles asutatud 45 aastat tagasi on koor vahelduvale koosseisule vaatamata saavutanud kõrge kunstilise taseme. 1956. a. suvel toimunud esimesel üliõpilaslaulupäeval andis oma väärika panuse ka Tartu Üliõpilasmeeskoor.

Tartu Riikliku Ülikooli ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia kollektiivid armastavad mõlema kõrgema kooli ühendatud Üliõpilasmeeskoori esinemisi selle dirigendi ENSV teenelise kunstitegelase Richard Ritsingu juhtimisel ning jälgivad tähelepanelikult koori igapäevast visa ja püüdlikku tööd oma kunstimeisterlikkuse täiustamisel. Meie kõik soovime, et selle kollektiivi meisterlikkus kasvaks iga päevaga.

Igaüks meist on arvamusel, et koori liikmed ei loobu ka pärast ülikooli või akadeemia lõpetamist maal või linnas oma erialal töötades koorilaulu harrastamisest ning astuvad mitte üksnes kohalike koorikollektiivide liikmeks, vaid, kui sellist kollektiivi veel pole, hakkavad ka selle organisaatoriks ja entusiastideks. See oleks meie Üliõpilasmeeskoori iga liikme tõsi-seks panuseks koorikultuuri arendamisel, millel on sügavad rahvuslikud juured, ning samuti eesti rahva sotsialistliku kultuuri avardamisel.

Soovime oma armastatud koorile, samuti ka kõigile üliõpilaste isetegevusringidele uusi edusamme!

Dots M. Klement,
Eesti Põllumajanduse Akadeemia rektor

Eesti NSV rahvakunstnik Johan Simm,
koori asutaja, esimene juhataja ja aujuhataja.

Tartu Üliõpilasmaeskoori 45. aastapäeva puhul

Nelikümmend viis aastat ühe koorikollektiivi tegevust on küllalt pikk ajajärk, mis nii ühte kui teist märki võib järele jätta, küll rõõmsaid, ilusaid ja ka pilviseid.

1905. a. kutsuti mind noore üliõpilasena tolelaegse Noortemeeste Seltsi meeskoori juhiks. Koor koosnes noortest lauluhuvilistest käsitöölisest, keda toetasid juba vanemad, vilunud lauljad; tutvusin selliste vanade lauljatega (nagu Hans Kann, Peeter Kurg, Mihkel Uik jt), kes soovitasid mul asutada meeskoori. Need olid tulihingelised meestelaulu pooldajad, 1902. a. A. Lätte poolt asutatud meeskoori liikmed.

Nende vanade lauljate soovil kogusin Tartu paremad vilunud lauljad kokku, lisaks veel üliõpilasi, ja sain 1903. a. ligi 50-liikmelise kollektiivi. Sellega andsin kontserte tähtsamail juhtudel Tartus ja ka väljaspool. Ajajooksul kogunes ikka rohkem üliõpilasi juurde, mis suunas puht-üliõpilaskoori ellu kutsuma. Ja see saigi ametlikult teoks 1911. a. Uue koori esimene kontsert toimus 10. märtsil 1912. a. (vana kalendri järgi) Eesti Rahva Muuseumi heaks, nagu sel korral seda nimetati.

Selle koori komplekteerimine oli küllaltki keerukas, kusjuures esines ka raskusi ja ebameeldivusi: oli ju ülikoolinoorsoo keskel mitmeid organisatsioone, kes oma vaadete poolest üksteisest lahku läksid. Vaatamata sellele sidus neid siiski laul, mis on alati ühendanud inimesi ja ka rahvaid. Minu kooris oli isegi lauljaid teistest rahvustest (vene, läti), kes heameelega õppisid laulude eestikeelse teksti ära.

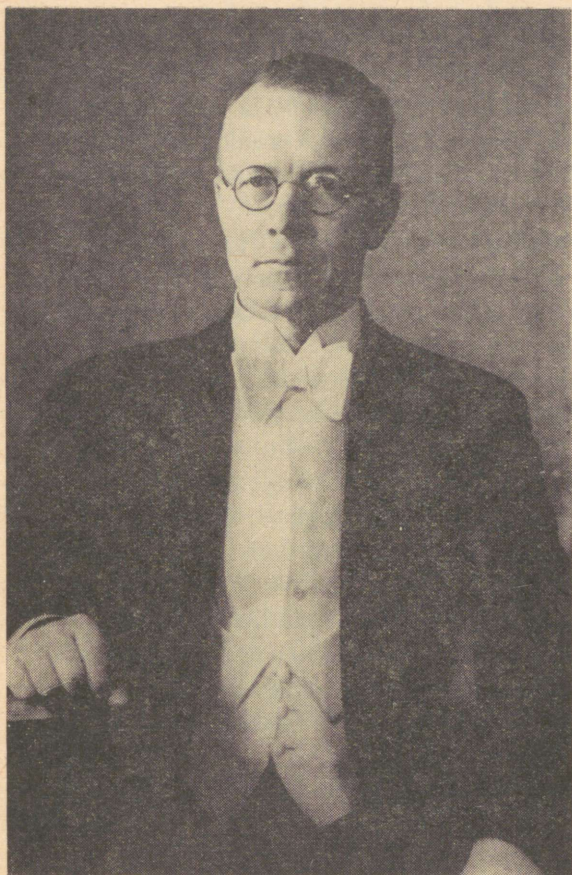
Koori hääleseade ei olnud tol ajal «mooduks». Tegime oma keskel siiski pisut hääleharjutusi, et seega ühtlustada kooslaulu ja vältida häirivaid ja teravaid üksiklauljate väljakõlamist. Saavutasime päris rahuldavaid tagajärgi isegi sellise lauluga, nagu näiteks Wagneri «Palverändajate koor» ooperist «Tannhäuser». Koor ei piirdunud ainult Tartus laulmisega, vaid käis ka kõigis kodumaa linnades kontsertmatkadel.

Need põgusad read oleksid vilksatusteks praeguse Tartu Üliõpilasmaeskoori algaastailt. Loomulikult on aastate keskel igasuguseid ümberkujundamisi toimunud. Muidugi ei saanud Esimese maailmasõja ajal aktiivset tegevust olla, kuid koorilaulu idee ei ole ülikoolis kunagi oma tulukest kustuda lasknud, vaid ühel või teisel kombel ikka edasi õhkunud ja ka lõkkele löönud, kui vähegi käed andsid «vabamalt liikuda.» Isegi Saksa fašistliku okupatsiooni karmil ajal ei vaikinud üliõpilaste laul, kuigi tegutseti väiksemal määral. Koori juhatus ja dirigent R. Ritsing pidasid visalt kooril hinge sees.

Hoopis laialdasema amplituudi võttis koori tegevus nõukogude võimu ajast peale, kus Tartu Üliõpilasmaeskoor on aasta-aastalt ikka suurema edu tähe all arenenud. Kõiges selles on märkimisväärsed teened koorijuht Richard Ritsingul, keda meie vabariigi valitsus on hinnanud ENSV teenealise kunstitegelase aunimetusega. Käesoleval semestril esineb koor juba 150-liikmelises kosseisus väärika koorilaulukultuuriga. Tartu Üliõpilasmaeskoor on sooritanud laiaulatuslikke kontsertreise Nõukogude Liidu pealinnast Moskvast alates peaaegu kõigis suuremates linnades, andes igalpool väärikat tunnistust kõrgest koorilaulukultuurist, millega meie väike rahvas võib julgesti Nõukogude Liidu teiste rahvaste kõrval sammuda.

Tartu Üliõpilasmaeskoor võib oma kauaaegsele tööviljale rõõmuga tagasi vaadata ja indu saada edaspidiseks veelgi edukamaks tööks eesti koorilaulukultuuri arendamisel ja edendamisel. •

Selleks jõudu ja kõige soojem käepigistus!

Eesti NSV teeneline kunstitegelane
Richard Ritsing, koori teeneline liige ja
dirigent 1933. aastast alates.

Mälestuskilde

See oli 1923. a. sügisel, kui ma noore, esimese kursuse üliõpilasena astusin üliõpilasmeeskoori. Eriti selgesti on meelde jäänud esimene harjutus. Et ma Juhan Simmile olin tuntud juba keskkooliõpilasena kui koorijuht ja J. Simmi juhatusel töötanud Tartu Koolinoorsoo Liidu segakoori lauljana, siis ei pidanud maestro vajalikuks teha mulle vastuvõtukatset, s. t. hääleproovi. Näitas vaid käega esimese bassi suunas ja ütles: «Mine sinna, seal on su paras paik!»

Esimene helind, millega koori tööd alustasime, oli K. Tärnu raske ja väga nõudlik laul «Mis see oli, mis juba lapsepõlves.» Tõsist pingutust nõudsid eriti need kohad, kus laul liikus trioolides ja seitsmehäälseks hargnev fraas sõnadel «isamaa, isamaa, isamaa,» rääkimata rasketest modulatsioonidest. Simm sädeles ees ja mehed «põrutasid kõigest väest» järele. Nooremadki püüdsid teha kõik, mis võimalik.

Suure koormusega teatridirigendi töö tõttu («Vanemuises») pidi Juhan Simm kahjuks loobuma üliõpilasmeeskoori koorijuhi ülesannetest. Tuli leida uus koorijuht. 1924. a. algul pöörduti vastava ettepanekuga L. Neumani poole, kes oli laulõpingu otstarbel ligi kolm aastat välismaal viibinud ja nüüd hiljuti kodumaale tagasi jõudnud. Ja sama aasta sügissemestril asuski koorijuhi kohale L. Neuman. Tema avaldas sel puhul (30. sept. 1924. a.) artikli kohalikus ajalehes oma nõudeist ja seisukohtadest koori töö suhtes. Mainitud artiklist tooksin siinkohal järgneva katkendi: «... esimene tingimus selles küsimuses: kogu eesti üliõpilaskonna üksmeelne aktsioon... Kes aga üliõpilaskontsertkoori astub, see peab edaspidi terve rea kohustusi enda peale võtma. Kellele loodus ilusa hääle ja tarviliku musikaalsuse annud, nendele on juba need kohustajateks. Kuid palju tähtsam kui kohusetunne, on siin — *passioon*, millega anduda tuleb ettevõttele, mis peab välja kasvama mitte üksi ilusaks ajaviiteks osavõtjatele, vaid teguriks, kuigi esialgu vast ainult väikeseks, meie eesti muusikaelus.

Mitte üksi haritud inimestest, vaid haritud lauljatest koosnegu meie üliõpilaste koorid...»

Mäletatavasti oli see 1924. a. oktoobrikuus, kui tulime kokku praeguse I Keskkooli saali esimeseks harjutuseks uue koorijuhi tööleasumise puhul. Tegelikult ei olnudki see harjutus kui niisugune, vaid uue koorijuhi tutvumine lauljatega, kellele tehti hääleproov. Kui koorijuht minu «häält proovis», selgus, et ma võivat ka teist tenorit laulda. Sellele väitele julgesin vastu vaielda; see «iseteadvus» uuele dirigendile näis aga mitte meeldivat. Katse lõpul paluti mind laulda antud toonist — väikese oktaavi si-st pool tooni alla. Küsimusele (pärast ülesande täitmist) millise heli ma laulsin, vastasin: «si-bemolli.» Neuman: «Ei mitte. Te laulsite la-dieesi.» Mulle jäigi arusaamatuks, kas see oli öeldud naljaks või intonatsioonilise kalduvuse karakteriseerimiseks. Hoolimata «kõigist äpardusist» võeti mind siiski koori vastu — nüüd juba teistkordselt ja endiselt esimesse bassi. Töö kulges kahes liinis — hääleseades ja koorilaulmises.

Kooris lauldes on eriti sügava mulje jätnud 1926. a. Ungarisse toimunud kontsertmatk, mis võimaldas peatuda ka Varssavis, Viinis ja mujal.

Aastal 1933, millal suri koorijuht L. Neuman, tehti mulle ülesandeks juhatada koori. Mitte küll pidevalt, ümmarguselt võetuna siiski kümme-kond aastat kestnud koorilaulja meeldiv põli oli otsekui märkamatult seega

lõppenud ja alanud minu kooritöös hoopis raskem ja vastutusrikkam ülesanne — olla koorijuhiks. Tartu Üliõpilasmeeskoori koorijuhi kohuseid täites olen jõudnud oma armastatud töö 25. künnisele — aastavaole, mil võisin kaasa elada koori 45. aastapäeva. Need aastad on olnud täis tulist hoogu ja suurt töörõõmu. Pöördelise tähtsusega arenguvõimaluse löi nõukogude korra saabumine, mis avardas ja tihendas kooritöö kulgemist ning andis kollektiivile uued kunstilised ja ideelised ülesanded seoses kommunismi ülesehitamisega.

Kõiki ilusaid momente koori tegevusest oleks raske üles lugeda. Tahaksin siiski veel meenutada koorielus küllaltki olulist osa tähendanud üritusi — nimelt kontsertmatku, millest eriti islmapaistvaiks kujunesid Euroopa-matk (1937), Soome-matk (1939) Ukraina-matk (1955), Krimmi-matk (1957) ja osavõtt VI ülemaailmsest noorsoo- ja üliõpilaste festivalist Moskvast 1957 a. suvel.

Tänutundes mainin Eesti NSV rahvakunstniku Juhan Simmi kui koori asutaja ja esimese koorijuhi teeneid. Samuti võlgneveme tänu koorijuht L. Neumanile, kel on teeneid koori edasiarendajana.

Lõpuks lubage tänu avaldada kõigile senistele Tartu Üliõpilasmeeskoori lauljaile, koori esimeestele, ja teistele koori aktiivi liikmeile. Ühtlasi soovin palju head tahet, energiat ja rõõmu edaspidiseks tööks nõukoguliku koorilaulu viljelemisel!

Sõna on koori
vanimal tegevliikmel

Alfred Leius,
koori teeneline liige

Tartu Üliõpilasmeeskoorile

Neljakümne viie aasta eest sai teoks mõte — asutada üliõpilasmeeskoor. Mehi ei ajendanud ainult soov koos käia oma ajaviiteks, vaid tarve harrastada kunsti. Meid innustasid ja vaimustasid oma eeskujuga ja tööga kunstikõrgustele püüdvad juhid — maestrod Juhan Simm, Leenart Neuman ja Richard Ritsing. On armastusega arendatud meestelaulu üliõpilaskonnas ja saavutatud tunnustatavaid tulemusi laulukultuuri edendamisel ning tutvustamisel meie maa rahvaste keskel.

Jätkugu suurt püsivust, indu ja edu õilsas kunstilises tegevuses.

Rein Metsik,
koori teeneline liige

Tartu Üliõpilasmeeskoori ajaloost

Aasta 1912. Revolutsioonilise liikumise tõus Venemaal, väljastumised tsaarirežiimi vastu nii süda- kui ka ääremaadel. Ja sellel aastal sai ka Tartus teoks julge mõte — praegune Eesti NSV rahvakunstnik Juhan Simm, kes tol ajal oli veel noor matemaatikaosakonna üliõpilane, asutas siin esimese eesti üliõpilaste meeskoori.

Katsed eesti üliõpilaste koori loomiseks ulatuvad küll juba eelmise sajandi lõppu, millal K. A. Hermann 1885. aastal lõi Tartus üliõpilaskoori, kuid need katsetused kandsid veel juhuslikku iseloomu. Uut hoogu koorilaulu alal tõi Tartus A. Lätte meeskoor, mis asutati 1902. aastal ja kuhu kuulus ka üliõpilasi. Eesti rahvusest üliõpilaste arv hakkas just sellal Tartu ülikoolis kiiressi kasvama. Kui XX sajandi esimestel aastatel õppis siin umbes 200 eesti üliõpilast, siis Esimese maailmasõja algul lähenes see arv juba ligi 500-le.

Eesti üliõpilaste pideva koorilaulu rajamine on seotud Juhan Simmi nimega. Tema poolt juhutatavas meeskooris kasvas aasta-aastalt üliõpilaste-lauljate arv, ja nii tuli ta mõttele asutada puht-üliõpilaskoor.

27. detsembril 1911. a. avaldas Juhan Simm «Postimehes» üleskutse «Tartu Eesti üliõpilastele!», milles ta kirjutas: «Sagedasti on Eesti üliõpilaste keskel soovi avaldatud üliõpilaste koori asutada, kuid seni on see ainult sooviks jäänud. Aeg oleks juba, kus meie selle mõtte ka teoks teeksimise ja omale üliõpilaste koori looksime. On ju Tartus ligi 300 Eesti üliõpilast.» Analoogiline üleskutse saadeti laiali ka üliõpilasorganisatsioonidele.

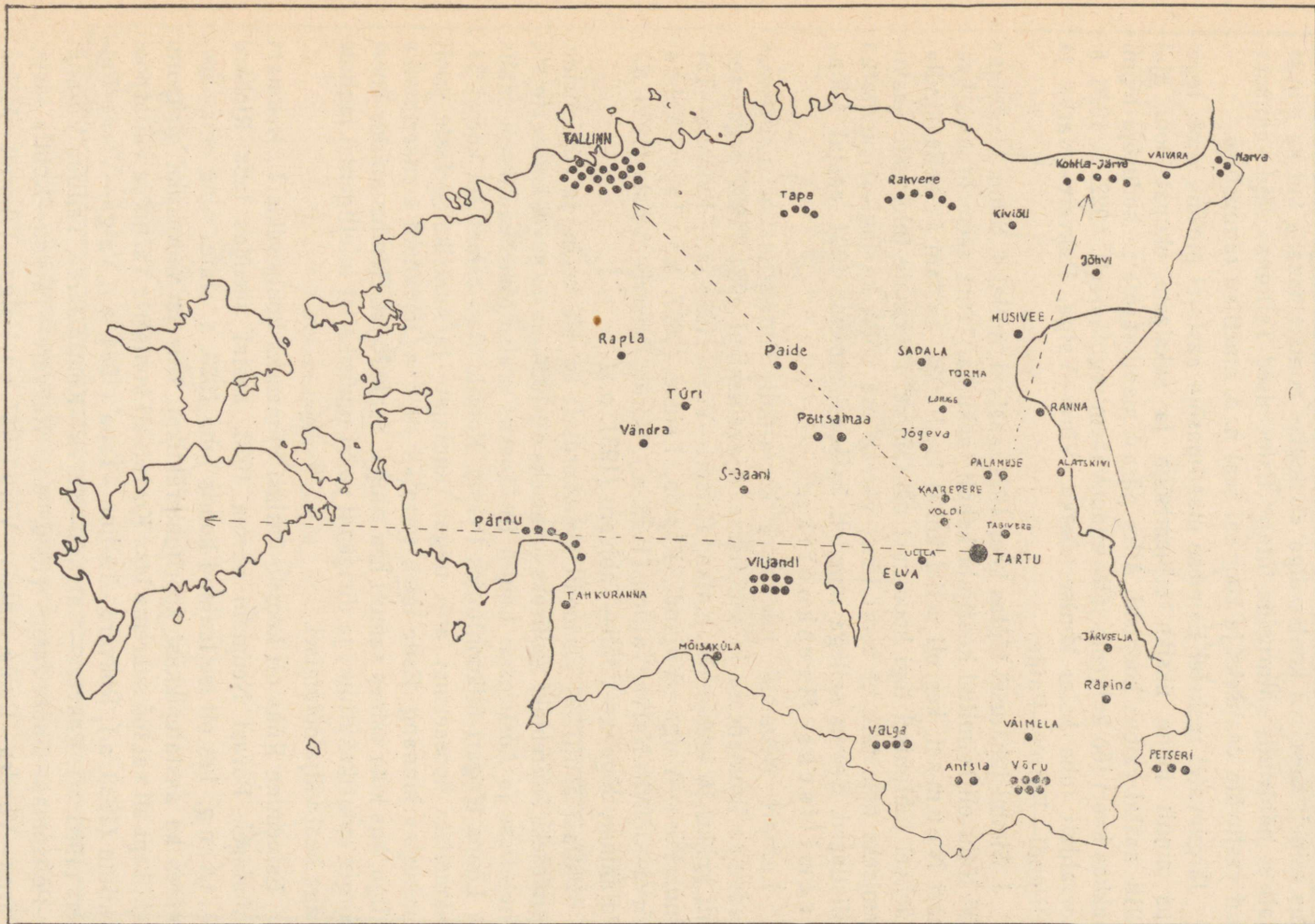
Mõte sai teoks ja 29. detsembril 1911. aastal toimuski koori esimene proov tollaegse Eesti Üliõpilaste Seltsi ruumides Viljandi t. 1, kuhu kogunes umbes 40 lauljat. Koori nimeks otsustati panna Eesti Üliõpi-

Eesti Üliõpilaste Ühendatud Meestekoor 1912. a. Keskel Juhan Simm.

laste Ühendatud Meeste Koor ja selle dirigendiks sai Juhan Simm. Esimest korda esines koor avalikkuse ees «Vanemuise» saalis Eesti Rahva Muuseumi poolt korraldatud peoõhtul 23. märtsil 1912. a. Seda kuupäeva loetaksegi koori sünnipäevaks. Umbes 60-liikmeline koor esitas rea laule, millest kaaluvaimaks oli «Palverändurite koor» Wagneri ooperist «Tannhäuser». Nagu näitavad tollaegsed arvustused, anti vasttekkinud koorile hea hinnang.

Koori tollaegses tegevuses on suur tähtsus materiaalsel abil, mida koor andis eesti rahvusliku, ainelise ja kultuurilise pärandi kogumisele, esinedes rahvaviiside ja rahvalaulude kogumise teostamiseks korraldatud pidudel, samuti iga-aastastel Eesti Rahva Muuseumi heaks korraldatud peol.

Tartu Üliõpilasmeeoskooi kontsertmatkad Eestis. Ringid tähistavad, mitmel korral on koor külastanud vastavaid linnu või asulaid. Nooled näitavad kontsertmatku 1958. aastal.

Esimene kontsertmatk teostati 1914. aasta aprillis erirongiga Tallinna, kus esineti iseseisva kontserdiga «Estonia» kontserdisaalis kui ka muusikalises näidendis «Murueide tütar». Esinemised Tallinnas said vaimustatud vastuvõtu osaliseks ja koor sai seal n. ö. ametliku tunnustuse.

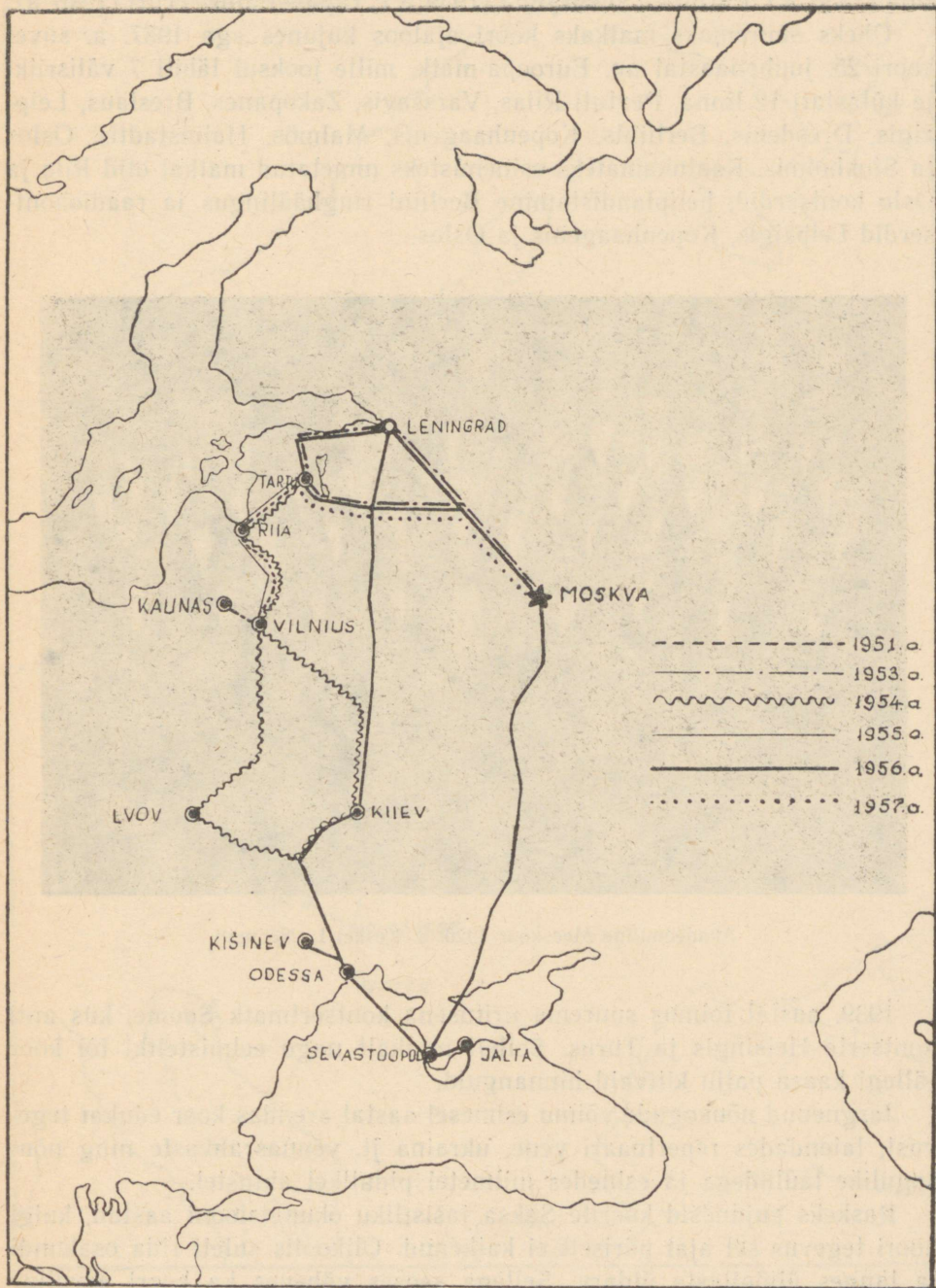
Järgnevatel rasketel Esimese maailmasõja aastatel piirdus koori tegevus ainult mõne üksiku esinemisega ja sakslaste okupatsiooni ajal 1918. aastal vaibus hoopiski. Alles pärast maailmasõja ja kodusõja lõppu hakkas koori töö kulgema jälle enam-vähem regulaarselt. 1922. ja 1923. a. korraldati juba kolm kontsertmatka: Võru—Valga, Rakvere—Narva ja Viljandi—Pärnu—Paide.

J. Simmi juhatusel töötas koor 1924. aastani, millal J. Simm koormava töö tõttu oli sunnitud koorijuhi kohalt lahkuma. Tema asemele asus Leenart Neuman, kes oli sellel kohal kuni 1932. aastani ja kelle kindlakäelisel juhtimisel tegi koor uusi edusamme. Paremate tulemuste saavutamiseks otsustati, et koori tööst võivad osa võtta ka laulust huvitatud vilistlased. Seoses sellega muudeti ka koori nimetus 1924. aastal Akadeemiliseks Meeskooriks.

Leenart Neumani juhtimisel korraldati kontsertmatku paljudesse kodumaa linnadesse ja asulätesse. Ajavahemikul 1924—1932 organiseeriti kokku 10 kodumaist matka: Petseri—Võru (1925. a.), Rakvere—Tallinn, Võru—Valga—Viljandi, Räpina, Laiuse (1927. a.), Tapa—Kohtla-Järve—Jõhvi—Narva, Tallinn (1928. a.), Võru—Petseri—Antsla (1930. a.), Palamuse, Jõgeva—Voldi—Tabivere (1931. a.).

Ühtlasi astuti sel perioodil esmakordselt ka üle keele- ja riigipiiride. Esimeseks suuremaks taoliseks ürituseks oli 1926. aasta suvel kontsertmatk Ungarisse ja Austriasse. Lauldi Budapestis sealse Muusikaülikooli saalis ja Lõuna-Ungari ülikoolilinnas Pecsis. Koorile (kes esines sel korral 33-liikmelises koosseisus) anti ungari kuulajate ja muusikategelaste poolt tunnustav hinnang. Esile tuleb tõsta ka 1932. a. toimunud kontsertmatka Riiga, kus koor esines samuti hea eduga. Sealne ajakirjandus märkis koori kõrget muusikakultuuri ja dirigendi suurt muusikalist intelligentsi laulude väga heal väljatöötamisel.

Esinemine Riias oli koorile ühtlasi viimaseks kontserdkis L. Neumani juhatusel. Pärast Neumani surma 1933. aastal asendas teda Richard Riitsing, kes oli ise laulnud kooris juba 1923. a. alates ning omas seejuures ka aastatepikkust koorijuhipraktikat. Uue ja noorusliku dirigendi taktikepi all sai töö suurema hoo. Korraldati kontserte Tartus ja väljaspool Tallinn (1933. a.), Rakvere—Tallinn—Tapa (1934. a.), Valga—Võru—Petseri (1935. a.), Rakvere—Vaivara—Narva—Kohtla-Järve, Tallinn, Viljandi—Põltsamaa—Suure-Jaani (1936. a.), Rakvere—Tallinn—Kohtla-Järve, Pärnu—Vändra—Rapla, Antsla—Võru (1937. a.), Valga—Viljandi—Mõisa-

Tartu Üliõpilasmeeskooori kontsertmatkad vennasvabariikidesse.

Pärnu—Vändra—Rapla, Antsla—Võru (1937. a.), Valga—Viljandi—Mõisaküla (1938. a.), Pärnu—Tahkuranna (1939. a.), Tapa—Paide—Türi (1940. a).

Üheks suuremaks matkaks koori ajaloos kujunes aga 1937. a. suvel koori 25. juubeliaastal nn. Euroopa-matk, mille jooksul läbiti 7 välisriiki ja külastati 12 linna. Peatuti Riias, Varssavis, Zakopanes, Breslaus, Leipzigis, Dresdenis, Berliinis, Kopenhaagenis, Malmös, Halmstadtis, Oslos ja Stokholmis. Kaalukamateks esinemisteks nimetatud matkal olid Riia ja Oslo kontserdid, heliplaadistamine Berliini ringhäälingus ja raadiokontserdid Leipzigis, Kopenhaagenis ja Oslos.

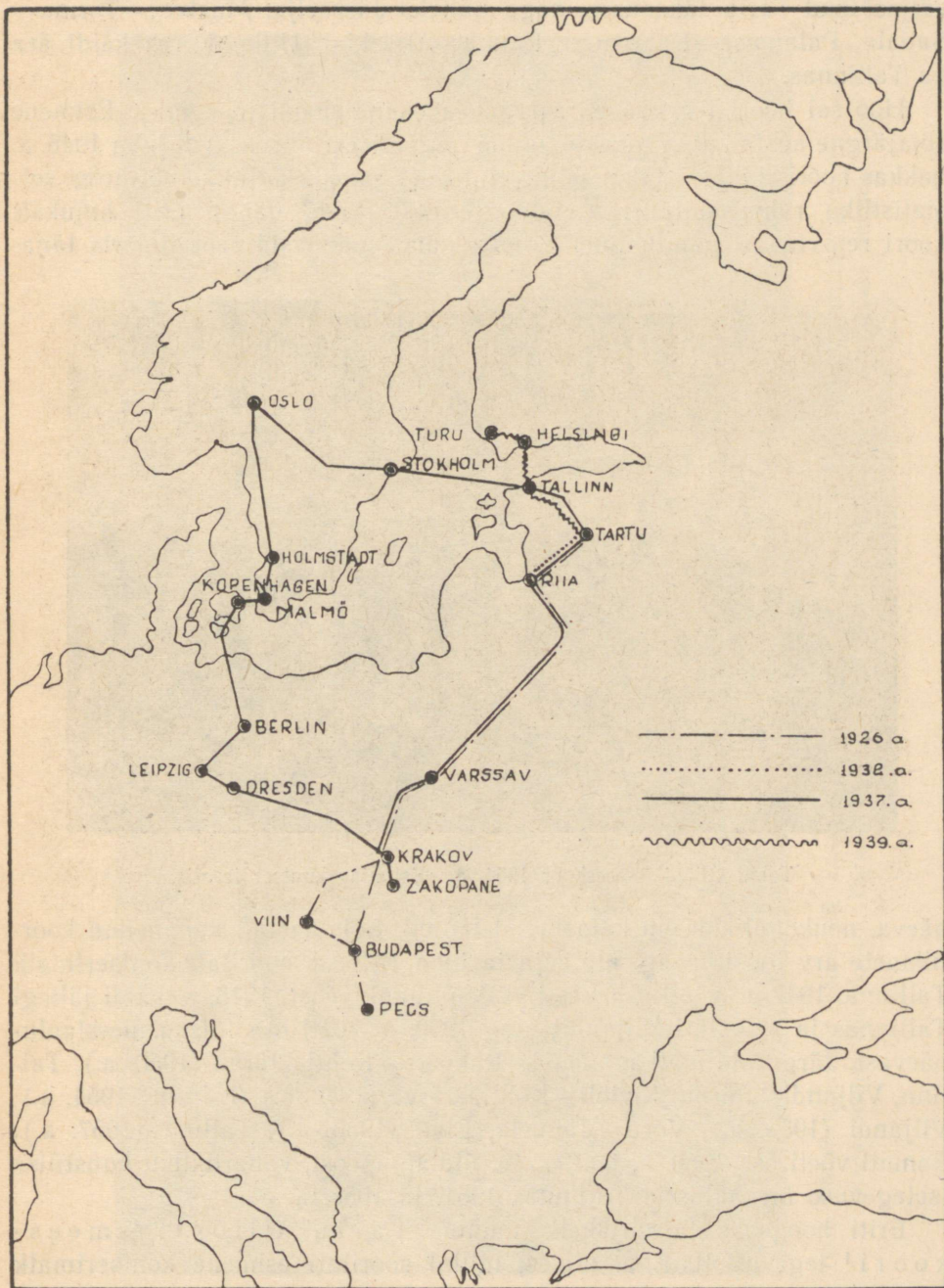

Akadeemiline Meeskoor 1926. a. Keskkel L. Neuman.

1939. aastal toimus suurema üritusena kontsertmatk Soome, kus anti kontserte Helsingis ja Turus. Sellelt matkalt nagu eelmistelki tõi koor jällegi kaasa palju kiitvaid hinnanguid.

Järgnenud nõukogude võimu esimesel aastal arendas koor edukat tegevust, laiendades repertuaari vene, ukraina jt. vennasrahvaste ning nõukogulike lauludega ja esinedes mitmetel pidulikel aktustel.

Raskeks kujunesid koorile Saksa fašistliku okupatsiooni aastad, kuigi koori tegevus sel ajal päriselt ei katkenud. Ülikoolis suleti rida osakondi ja langes üliõpilaste üldarv. Sellega seoses vähenes ka koori arvuline koosseis: Tänu koorijuhja ja lauljate visadusele suudeti kooril siiski elu sees hoida, ehkki harjutusi tuli läbi viia juhuslikes kohtades (ülikoolis asus

Tartu Üliõpilasmeeoskooi kontsertmatkad välisriikidesse.

saksa komandantuur). Toimused ka mõned väiksema ulatusega kontsertväljasõidud Tartu lähedusse, nagu näiteks Järvelja, Mustvee—Torma—Sadala, Palamuse—Kaarepere, Ranna—Alatskivi, Ulila. Korra käidi ära ka Tallinnas.

Hoo sai koori tegevus pärast Saksa okupatsiooni lõppemist. Esimene sõjajärgne aasta kulus kooril oma töö normaliseerimiseks, ent juba 1946. a. hakkas kooris kihama täisvereline elu. Koor sai üheks lüliks võitluses sotsialistliku rahvuskultuuri arendamise eest. Seda näitab eriti kujukalt koori repertuaari muutumine. Kindla koha omandasid repertuaaris täna-

Tartu Üliõpilasmeeskoor 1954. a. «Estonia» kontserdisaalis.

päeva, nõukogulikku elu kajastavad laulud. Sõja-aastail kahanenud koorliikmete arv tõusis peagi üle saja ja juba 1946. a. sooritati kontsertmatk Tallinna. 1947. a. võeti osa Eesti NSV üldlaulupeost, 1948. a. käidi jällegi Tallinnas ja külastati Viljandit ning 1949. a. võeti osa Pärnu meeslaulu-päevast. Järgnesid matkad: Tapa—Rakvere—Kohtla-Järve (1950. a.), Tallinn, Viljandi—Pärnu, Kiviõli—Kohtla-Järve (1952. a.), Tallinn (1954. a.), Viljandi (1955. a.), Võru—Väimela, Elva (1956. a.), Tallinn (1957. a.). Samuti võeti osa 1950. a. ja 1955. a. üldlaulupeost, vabariikliku kunstilise isetegevuse ülevaatuses Tallinnas 1951. ja 1955. a.

Eriti hoogsaks ja viljakaks muutus Tartu Üliõpilasmeeskoori¹ tegevus 1951. a. alates, millal sooritati esimene kontsertmatk

¹ Seda nime kannab koor alates 1951. a., millal Tartu Riikliku Ülikooli baasil asutati Eesti Põllumajanduse Akadeemia. Koori koosseisu kuuluvad mõlema kõrgema õppeasutuse üliõpilased.

Tartu Üliõpilasmeeskoor pärast 45. aastapäeva kontserti TRÜ aulas koos külla tulnud vilistlaste ja kooride esindajatega vennasvabariikidest. Tagaplaanil vilistlaste poolt koorile 45-ndaks aastapäevaks kingitud lipp.

väljapoole Eesti NSV piire — nimelt külastati sel aastal Läti ja Leedu NSV-d, kusjuures anti kontserte Riias, Vilniuses ja Kaunases.

Sellele järgnes 1953. a. matk Moskva ja Leningradi, 1954. aastal Kiievisse ja Lvovi, 1955. aastal jälle Riiga, Vilniusse ja Kaunasesse ning 1956. aasta suvel rekordilise pikkusega matk marsruudil: Moskva—Sevastopol—Jalta—Odessa—Kisinjov—Kiiev. Sellel matkal, mis kestis 22 päeva, kaeti rongil, autobussidel ja laeval kokku umbes 6000 km. Kõigil nendel kontsertmatkadel sai koorile osaks väga soe vastuvõtt, sõlmiti sõprussidemeid vennasrahvaste esindajatega ja isetegevuskollektiividega. Nende matkade organiseerimisel on näidanud suurt algatusvõimet ja teotahet koori juhatus, eriti aga juhatuse liikmed Iilo Martin, Ants Pahl, Vello Nugin, Mart Soo jt.

Koori 45. eluaasta (1957) kujunes Tartu Üliõpilasmeeskoori suuremate võitude aastaks.

23. märtsil toimus TRÜ aulas pidulik aastapäevakontsert, kuhu oli koori tervitama tulnud hulgaliselt esindajaid vennasvabariikidest ja Tartu Üliõpilasmeeskoori endisi lauljaid. Järgnevalt teostati kontsertmatk Tallinna.

Aasta teisel poolel kirjutati kõige tähelepanuväärsemad leheküljed koori ajalukku. Tartu Üliõpilasmeeskoor saavutas kolmel korral austava laureaadi nimetus. ENSV I noorsoofestivalil Tallinnas ja üleliidulisel noorsoofestivalil Moskvast võideti kuldmedalid ning VI ülemaailmsel üliõpilaste ja noorsoofestivalil Moskvast pronksmedal.

Sügisel võttis koor osa VI ülemaailmsel noorsoofestivalil viibinud solistide ja ansamblite kontsertidest Tallinnas ja valitsuse poolt nende auks korraldatud vastuvõtust.

Kõige selle kõrval on koor esinenud igal aastal arvukate kontsertidega Tartu publiku ees, samuti on esinenud mitmesugustel tähtpäevadel ja kohtumisõhtutel ning on osa võetud kõigist Tartu laulupäevadest. Tartu Üliõpilasmeeskoori ja tema dirigendi R. Ritsingu teeneks tuleb pidada ka I üliõpilaslaulupeo mõtte algatamist ja aktiivset osavõttu sellest üritusest. Sellel unustamatul peol, millest võtsid peale eesti üliõpilaste osa veel kuue vennasrahva isetegevuskollektiivid, uuendati vanu sõprussidemeid ja loodi rohkesti uusi.

Tartu Üliõpilasmeeskoori tegevus on leidnud tunnustust ka meie valitsuse poolt. Mitmel korral on koori autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga ja tunnustatud kunstilise isetegevuse vabariiklikel ülevaastustel esikoha vääriliseks.

1956. a. kevadel omistati koori dirigendile Richard Ritsingule Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus. Hoida vormis koori, mille koosseis igal aastal muutub, ei ole kerge ülesanne, kuid R. Ritsing on sellega suurepäraselt toime tulnud.

Tartu Üliõpilasmeeskooriga on seotud hulk eesrindlikke inimesi meie maal. Kooris on laulnud terve rida andekaid teadlasi ja õppejõude, nagu prof. Voldemar Vadi, prof. Artur Linkberg, prof. Valter Hiie, dots. Elmar Siirde jt. Peaaegu kõikidel elualadel võib kohata Tartu Üliõpilasmeeskori vilistlasi, nagu Eesti NSV rahvakunstnikku Jüri Varistet, heliloojat Leo Tautsi, Voldemar Paldret (RAT «Estonia»), Eesti NSV Ülemnõukogu saadikut Aadu Pärtelit jt. Koori ridadesse kuulub palju aktiivseid ühiskondliku ja õppe-ning teadusliku töö eesrindlasi, nagu õppejõud Olaf Printis, Ülo Lumiste, Olev Saks, Tartu Linnanõukogu saadikud Helmut Särekanno ja Jaan Reimand, eesrindlikud üliõpilased Silver Jõks, Leo Kullus jt. Tartu Üliõpilasmeeskoor on andnud paljudele noortele spetsialistidele ellu kaasa rohkesti head ja tarvilikku. Aastatepikkune tegevus Tartu meeskooris on kasvatanud noortes vajalikke veendumusi ning kunstimaitset tööks oma tulevasel töökohal. Lisaks sellele distsipliin ja kohusetunne, organiseerimisvõime, ja mis kõige tähtsam, armastus laulu vastu, kõike seda viivad kaasa need, kes on laulnud kord Tartu Üliõpilasmeeskori ridades. Koor on kasvatanud ja kasvatab hulgaliselt neid, kes ülikoolist ja akadeemiast lahkudes hakkavad initsiaatoritena sama tööd jätkama kohtadel, arvukates Eesti NSV linnades ja rajoonides.

Lõpuks mõningaid statistilisi andmeid Tartu Üliõpilasmeeskori kohta. Kooris on laulnud 45 aasta kestel umbes 1500 meest. Koor on teostanud kokku 64 kontsertmatka, neist 54 matka Eestis (kaasa arvatud ka osavõtt laulupidudest ja kunstilise isetegevuse lõpp-ülevaatusetest ja noorsoofestivalidest, mida on arvult 12) ja 10 väljaspool Eesti piire, neist 6 vennasvabariikidesse. Üldse on külastatud 66 linna ja asulat, neist Eesti NSV-s 38 ja väljaspool Eestit 28.

Koor on külastanud Riiat 4 korda, Moskvat 3 korda, Kiievit, Vilniust ja Kaunast 2 korda ning Leningradi, Sevastopoolit, Jaltat, Odessat, Kisinjovi ja Lvovi 1 kord.

Välismaa linnadest on külastatud üks kord Helsingit, Turut, Budapesti, Pécsi, Viini, Varssavit, Krakovit, Zakopanet, Breslaud, Leipzigit, Dresdenit, Berliini, Kopenhaagenit, Malmöd, Halmstatti, Oslot ja Stokholmi.

Eesti linnadest on koor külastanud Tallinnat 20 korda (kaasa arvatud osavõtt viiest üldlaulupeost, ühest meeslaulupäevast, kahest isetegevuse ülevaatusest, Eesti NSV I noorsoofestivalist ja festivali lõpppidustustest), Viljandit 8 korda, Võrut 7 korda, Pärnut (kaasa arvatud osavõtt ühest meeslaulupäevast) ja Rakveret 6 korda, Kohtla-Järvet 5 korda, Valgat ja Tapat 4 korda, Narvat ja Petserit 3 korda ning Paidet, Antslat, Põltsamaad ja Palamust 2 korda. Üks kord on oldud 24 kohas, need on Türi, Räpina, Laiuse, Jõhvi, Jõgeva, Voldi, Tabivere,

Vaivara, Suure-Jaani, Vändra, Rapla, Mõisaküla, Tahkuranna, Järvelja, Mustvee, Tohma, Sadala, Kaarepere, Ranna, Alatskivi, Ulila, Kiviõli, Väimela ja Elva.

Oma pika tegevusaja jooksul on koor laulnud väga palju laule. Neid kõiki loendama hakata oleks võimatu. Mainigem ainult mõningaid. Koori kavas on pidevalt olnud rida ooperikoore, nagu R. Wagneri «Palverändurite koor» ooperist «Tannhäuser» (lauldi nii koori esimesel kontserdil 23. märtsil 1912. a. kui ka koori 45. aastapäeva pidulikul kontserdil 23. märtsil 1957. a.), Ch. Gounod' «Sõdurite koor» ooperist «Faust», koorid G. Verdi ooperist «Rigoletto», P. Tšaikovski ooperist «Kuldkingakesed» jt. Samuti on olnud koori kavas sellised nõudlikud palad eesti, vene ja lääne klassikast, nagu N. Rimski-Korsakovi «Tark Oleg», Ed. Griegi «Uus Isamaa», M. Glinka «Õine vägede ülevaatus», A. Lätte «Pilvedele», M. Saare «Leelo» jne. Tänapäeva heliloojate lauludest mainitagu G. Ernesaksa laule «Kalamees tuleb koju», «Õhtu rannale», V. Kapi «Kaluri laul» ja vennasrahvaste heliloojate laule. Peale selle on lauldud rohkesti koorijuhtide J. Simmi, L. Neumani ja R. Ritsingu helindeid ja suurel hulgal nõukogude ja teiste rahvaste laule.

Kõige eeltoodu põhjal võib öelda, et Tartu Üliõpilasmeeskooril, kes on pioneeriks organiseeritud meeslaulu harrastamisel Eestis, on eesti rahvaliku muusikakultuuri arendamisel küllaltki väärikas koht. Varsti pärast koori asutamist rajati tema eeskujul paljudes Eesti linnades (Tallinnas, Võrus, Viljandis, Pärnus, Narvas jm.) meeslauluseltsid.

Ja tänapäeval, millal koor on oma töös saavutanud hinnatavaid tulemusi, tuleb loota, et ta ka tulevikus püüdleb üha kõrgema kunstilise taseme poole, andes omapoolse panuse meie sisult sotsialistliku ja vormilt rahvusliku kultuuri arendamisel.

Ants Pahl,
koori teeneline liige

Esimene kontsertmatk pärast sõda

Need mälestused, mida siin püüan meenutada, ulatuvad tagasi aastasse 1951. Meeskooril oli õpitud mitu kontsertkava ja Gustav Ernesaksa sõnad «tean, et Tartu Ülikooli meeskoor on üks suuremaid ja paremaid meeskoore Eesti NSV-s» julgustasid meid niivõrd, et kavatsesime hakata organiseerima kontsertmatka vennasvabariikidesse — Läti ja Leedu NSV-sse.

Meeskoor oli sõjajärgseil aastail korraldanud kontsertmatku vaid Eesti linnades. Nüüd aga tuli hoopis midagi suuremat korda saata. Kontsertmatk Baltikumi 1951. a. detsembri algul oli esimeseks kontsertmatkaks väljapoole Eestit pärast sõda. Me nimetasime seda «tee avamiseks» vennasvabariikide kontserdisaalidesse. Matka eesmärk oli eesti üliõpilasmeeslaulu tutvustamine ja sõprussidemete loomine Läti ja Leedu üliõpilastega.

Head soovitusel ja dokumendid taskus, asusime Iilo Martiniga Tal-

linn—Riia rongi, mis viis meid organiseerimistöole Riiga, sealt edasi Vilniusse ja Kaunasesse. Olime veel kogenematud, meie koori peaaegu ei teatud ja ka keelega kartsime raskustesse sattuda, aga millise innu ja südamega me asja juures olime, on praegu isegi raske meenutada.

Peagi leidsime, et meid võetakse hästi vastu. Meie koori vastu tuntakse huvi ning hea pealehakkamine viis niikaugele, et kontsertide korraldamisega olime kokkuleppele jõudnud. Arutada oli palju ja kord juhtus, et olime eksinud Riia tänavatel. Pöördusime esimese meeskodaniku poole enese arvates kaunis viisakas vene keeles, aga imestuseks kuulsime vastust sulaselges eesti keeles umbes nii: «sõbrad, võime ka eesti keeles vestelda». «Muidugi võime!» Olime üllatunud sellisest kokkusattumisest; kohtasime eestlast, kes elab Riias.

Oli novembrikuu lõpp, kui Tartu jaamahoonesse kogunes põksuvate südametega 130 meeskoori liiget maestro helilooja Richard Ritsingu, solist Eha Eeriku ja klaverisaatja Helju Kolgiga, et alustada sõitu Riia poole. Sõit algas öösel, kuid sellele vaatamata olid meid truult saatmas sōsarkoori TRÜ Naiskoori esindajad. Südamlikud sõnad, kõike head, vile — ja juba liikusime Riia poole.

Riia. Perroonil tervitas meid Läti Riikliku Ülikooli meeskoor. Kiiresti suundusime ühiselamutesse. Nüüd olid kõik meeled keskendatud vaid ühele — esimesele kontserdile ülikooli aulas. Kui see õnnestub — on võit meie!? Laulda tuli meil laupäeva ja pühapäeva õhtul Läti Riikliku Ülikooli aulas linna kõige nõudlikuma publiku ees, nagu meile tutvustasid uued sõbrad Riias.

Kui palju ärevust, pinget, pinevust, hingestatud ning täpset laulu, tänulikku aplausi ja rõõmsat kordaminekut tundsid meie esinejad ja kuulajad sellel kontsertõhtul. Edukalt esinesime ka teisel kontserdil, kus meid oli kuulamas juba tunduvalt rohkem publikut. Meie võitsime — kontserdid õnnestusid. Nii meeskoori kui ka solisti esinemised võeti soojalt vastu. Tõenduseks olgu see, et ukraina rahvalaulu «Kasak» solist Olaf Printitsiga pidi meeskoor esitama isegi kolm korda. Lõppesid lisapalad, kõlasid tervitused, anti lilli ja kingitusi ning koori külalisraamatusse kirjutati tänusõnu.

Tänasime riialasi lahke vastuvõtu eest ja sõit kulges edasi juba Vilniuse poole. See sõit, jällegi öine, jäi vist eluks ajaks meelde. Olime väsinud, nappus oli ruumist, sõitsime koos teiste reisijatega üldvagunis, magasime rihmaga köidetud pakiriivilitel, kuid meeoleu see ei kurvas-tanud.

Varajasel hommikutunnil jõudsim Vilniuse vaksalisse. Meid juba oodati. Vilniuse Riikliku Ülikooli puhkpilliorkestri marsihelide saatel väljusime vagunitest. Kohe ununesid raskused — ees ootasid uued sõbrad, tervitused, lilled. Seekord võtsid meid oma ühiselamus vastu väga

kenad ja külalishahked neiid Vilniuse Riiklikust Ülikoolist. Tütarlapsed olid vabastanud meile vajaliku arvu tube, ise seetõttu kannatades ruumi- puudust. Kuid selle kõige eest olime väga tänulikud ja veel praegu püsi- vad mälestustes külalishahked Vilniuse neiid.

Vilniuses oli esialgu planeeritud kaks kontserti — esimene Vilniuse Riikliku Filharmoonia saalis ja teine VR Ülikooli aulas. Kuigi esimesel kontserdil oli kuulajaid vähem, ei olnud seda sugugi märgata aplausist. Ja kui kontsert oli lõppenud, tulid kuulajad otse lavale tänama esinemise

Huvitav, kuidas meie afišš läti keeles kõlab?

eest. Kontsert VR Ülikooli aulas kujunes aga kõige meeldejäavamaks esinemiseks kogu matkal. Ülikooli orkestrihelide saatel asusime lavale. Algas kontsert. Iga esitatud lauluga kasvas pinge, oli väga kuum, kõik kohad saalis olid lausa kiilutud täis, pidime vahepeal laulmise katkestama, et saali jahutada ja aknaid avada. Peaaegu kõik laulud nõuti kordamisele. Ja kui kõlas viimane laul (kahjuks olen selle unustanud, milline), siis puhkes võimas aplaus ja publik tõusis ning valgus lavale, kõik tahtsid tänada kättpidi, ulatada lilli või olla vähemalt ligemal.

Kaunases andis koor kaks kontserti — Kaunase Põllumajanduse Akadeemia ja Kaunase ametiühingute saalis. Kuulajaid oli palju. Meie hea esinemine Vilniuses kandus ajalehtede kaudu juba meist ette. Kontserdid õnnestusid, tuli anda palju lisapalasid.

Akadeemilise noorsooga korraldasime kohtumiskontserdi Kaunase

Polütehnilise Instituudi saalis. Sõlmiti uusi tutvusi, vahetati aadresse ja tantsiti hilise ööni.

Kaunase kontserdiga pidid lõppema meie esinemised, kuid meil oli meeldiv võimalus koduteel laulda veel Vilniuse Riikliku Ülikooli aulas, kuhu meid palusid Vilniuse elanikkond ja noored.

See esinemine oligi meil viimane sellel matkal ja algas tagasitee Tartu. Suurte lillekimpude ja kingitustega asusime vagunitesse. Jätsime hüvasti meid saatvate üliõpilastega ja juba liikusime Riia suunas.

Hulgalised esinemised, paljud muljed, linnadega tutvumised olid vajanud meestele oma väsimusepitseri ja oligi õige aeg pöörduda koju.

Seitsme päeva jooksul andis koor kaheksa kontserti. Koori kavad olid koostatud eesti, vene ja lääne klassikalisesest kooriloomingust, eesti ja vene rahvalauludest ja nõukogude lauludest. Publikule meeldisid ja nõuti kordamisele näit. Glinka «Õine vägede ülevaatus», Griegi «Uus isamaa», Counod' «Sõdurite koor» ooperist «Faust», Ernesaksa «Õhtu rannal», Lüdigi «Põlismetsa järv», Svešnikovi seatud «Hei, hoogu», eesti rahvalaulud jt. Erilise menu osaliseks said ukraina rahvalaul «Kasak» ning läti ja leedu rahvalaulud algkeeles. Publikule meeldis samuti solist Eha Eeriku esinemine.

Jõudsimis Tartusse hilisõhtul, sadas lumelõrtsi, kuid sajus ootasid meid truult kaks sōsarkoori lauljat kodulinna alpi kannidega, mis olid südamele siiski kõige lähedasemad. Tervituseks kõlas B. Kōrveri laul «Pärast pikki lahus oldud aastaid...»

Esimene kontsertmatk väljapoole Eestit oli õnnelikult lõppenud. Meeskoor leidis sellest kinnitust ja eesmärgiks võeti korraldada edaspidi palju suurema ulatusega kontsertmatku, mida koor on aastate jooksul ka täitnud.

August Luur

Kaks nädalat kaunis Ukrainas

Eks selleks tuli ikka vaeva näha küll, enne kui sai nii kaugele. Juhatusese maksis see palju südaööni koosistumisi ja koorile palju pingelist tööd. Pidid ju laulud hästi kõlama, et mitte kõrge laulukultuuriga vennasrahva ees jänni jääda. Nüüd oli siis töö tehtud ja vaev nähtud ning sõit võis alata.

2. juuli 1954. a. Kell näitab teist hommikutundi. Tartu jaama perroom kihab meestest. Need on Tartu Üliõpilasmeeskoori mehed eesotsas koorijuht Richard Ritsinguga, täis kindlat tahet viia eesti laul päikesepaistelisse Ukrainasse. Juba saabubki Tallinn—Riia rong. Mehed võtavad vagunites sisse kohad ja algab teekond.

Algul pole midagi uut. Möödub kodumaine maastik, siis Valmiera, Cēsis, Sigulda. Seda teed on koor sõitnud 3 korda: 1932., 1937. ja 1951. a. Kell 9.40 jõuame Riiga. Ja edasi järgneb sõit ilma eriliste vahejuhtumiteta. Võiks ehk mainida vahest seda, et Kedainjai jaamas (oleme jõudnud juba Leedusse) II tenor Jaan Seeder näitab erakordset osavust kauplemises, tingides praetud kanakoiva hinna kuult rublalt viiele.

Maastiku mitmekesisusse toovad veelgi vaheldust Leedule nii iseloomulikud hiiglasuured ristid. Läbime looduslikult maalilises kohas asuva Leedu NSV pealinna Vilniuse ja õhtul jõuame Valgevene NSV territoori-

riumile. Ühe päeva jooksul oleme viibinud seega nelja liiduvabariigi pinnal. Öösel läbib rong Minski.

Järgmistest suurematest linnadest võiks mainida Gomelit, kuhu jõuame 3. juulil enne lõunat. Siin on ümberistumine ja ühes sellega 5-tunniline peatus. Selle kasutame kohe ära ja läheme tutvuma linnaga. Meeldiva mulje jätavad meile Gomeli Kultuuri- ja Puhkepargi lopsakas ilu ja Soži jõe karastavad vood.

Kell 5 jätkub sõit Tšernigovi suunas. Oleme juba tüüpilises Ukraina stepialas. Kõikjal laiad viljaväljad ja valgeks lubjatud viljapuuadadest ümbritsetud süvimajad. Jõuame böliinadest tuntud Tšernigovisse — Ööbikröövli tegevuspiirkonda. Siin veedame ka öö. Ehkki linn ise on jaamahoonest 5 km eemal, käib enamik mehi tegemas tutvust ka selle öise romantilise Ukraina linnaga.

Järgmisel hommikul astume Nežini rongile, mis viib meid lähemale sihtkohale. On veel üks ümberistumine — seekord Leningrad—Kiievi rongile ja ... kell 16.10 on saavutatud meie eesmärk — K i i e v.

Elama paigutatakse meid ühte Kiievi Riikliku Ülikooli ühiselamusse. Vaatamata organiseerimistöodele ja majutamisele, mis kõik võtab aega, jõuame samal õhtul siiski ära käia Dnepri ääres (ilmneb, et meie ühiselamu on üsna Dnepri lähedal). Kõrgelt kaldalt avaneb unustamatu vaade laiale Dneprile. Taamal kõrgub majesteetlikult Vladimir Püha kuju.

Need ongi esimesed muljed Kiievis ja nendega ka uinume oma öökorteris. Linnaga omal käel tutvust tegema lähevad ainult mõned üksikud. Mis teha — väsimus on enne kangemaidki mehi maha murdnud!

5. juuli on kooril juba täisvereline tööpäev. Hommikul on üldkoosolek, kus juhatus teeb selgeks, mida me tohime teha ja mida mitte, ühe sõnaga — võetakse vastu kodukord. Eriti jäävad meelde maestro ja koori arstide hoiatused «mürkide» tarvitamisest. Eks need «mürgid», nimelt jäätis, gaseeritud vesi ja muud kiusatused ole siin kuumas Kiievis iga laulu-mehe otseseks ohuks.

Samas ühiselamus asub ka üliõpilassöökla, ja enne kui läheme tutvuma linnaga, jõuame tõmmata paralleele hindade vahel Kiievi ja Tartu üliõpilassööklaga. Olgu märgitud, et võrdlus ei langenud mitte Tartu kasuks.

Seejärel siirdume ühiselt Tarass Ševtšenko muuseumi. See jätab meile kõigile meeldiva mulje, mille jäädvustame ka muuseumi külalisraamatusse. Missuguse hoole ja armastusega suhtub ukraina rahvas oma lemmikpoedi mälestuse jäädvustamisse! Meilgi tuleks sellest võtta eeskju.

Et seitsmendal on meil esimene kontsert, siis algab 6. juuli prooviga Teadlaste Majas. Reisiväsimus on juba ammu välja magatud ja laulud «istuvad» hästi. Eesti laulule igatahes häbi ei tehtud. Selle teadmisega

siirdusime pärast proovi tutvuma Kiievi ühe omapärasema ja huvitavama kohaga — Kiievi koopakloostri. Tutvume kloostri maa-alal asuvate rohkete arhitektuuriliste mälestusmärkidega. Siit leiame ka Ukraina ajaloo tuntud Kotšubei ja Iskra hauad. Ühe kiriku juurest, mis tegutseb ka praegu, läheb käik maa-alustesse koobastesse. Siirdume nendesse. Lunastame ühe rubla eest habemikult mungalt vahaküünla ja suundume meid juhtiva munga kannul käikudesse. On nagu veidi kõhegi nendes keerulistes, kitsastes ja hargnevates käikudes, eriti siis, kui juhtud eelkõndijaist mõne sammu maha jääma. Kui see omapärane retk hakkab lõppema, peatub munk ühes avaramas ruumis ja, tänades meid külaskäigu eest, kummardub maani ja saadab meie kaudu tervitusi kogu eesti rahvale. Tõuseme taas maapinnale. Nähes päevavalgust hingame nagu kergendatult. Aga huvitav oli see siiski — olime näinud üht maailma ainulaadsemat kohta.

Järgmine päev kujuneb pingeliseks. See algab prooviga suveaias, millele järgneb ekskursioon kahel autobussil mööda linna. Tutvume Andrejevski peakirikuga ja 1037. a. rajatud kauni kullatud kupliga Sofia katedraaliga. See on ehitatud kohale, kus Jaroslav Tark omal ajal purustas petšeneegid. Sofia katedraalis külastame ka Tartu ajalooaiga tihedalt seotud Jaroslav Targa hauda. Ekskursioonijuht jutustab Sofia katedraali juures asuva Bogdan Hmelniški mälestussamba ajalugu ja siis sõidame 1037. a. Jaroslav Targa poolt ehitatud Kuldsete väravate juurde. Vaatleme Tarass Ševtšenko nimelise Kiievi Riikliku Ülikooli hoonet, tutvume Tarass Ševtšenko, Štšorsi ja V. I. Lenini mälestussammastega ja siis sõidame Kreštšatikule — Kiievi peatänavale, mille üle võib olla uhke iga kiievlane. Ei tahaks nagu uskuda, et sõja ajal purustati sellel tänaval ligi 400-st majast täielikult 324, sest nii kaunis on tänav oma roheluse ja kõrguvate uhkete hoonetega. Külastame veel legendaarset Askoldi hauda, Suure Isamaasõja kangelase kindral Vatutini ausammast, Roheolist Teatrit ja paljusid muid vaatamisväärsusi. Suurepärase matk! Pärast seda aga kulub marjaks ära kosutav suplus Dnepri voogudes.

Õhtul on meil kontsert suveaias, mis mahutab kuni 4000 kuulajat. Kõik kohad on täidetud viimse võimaluseni. Esimene kontsert Ukrainas möödub suurepäraselt. Eriti meeldivad kuulajaile «Lai Dnepr» (ukraina keeles), armeenia rahvalaul «Pääsulind» koos solist Kalmer Tennosaarega, «Jahimeeste koor» Weberi ooperist «Nõidkütt», laul Tšaikovski ooperist «Kuldkingakesed» ja Verdi populaarne «Tasa, tasa». Publiku sümpaatiat võivad ka kaasasolevad solistid Kalmer Tennosaar, Olaf Printits ja Hans Trass. Koorile tuuakse lilli ja lausutakse südamlikke tervitusi.

8. juuli hommikupool pakub jällegi kõigile uut ja huvitavat. Külastame Kiievi kinostuudiot, loomaaeda, planetaariumi ja botaanikaaeda. Kinostuudios näeme «küla», kus on filmitud «Marina saatus», ja basseini, kus

toimub filmi «Hädaohtlik reis» merevõtete tegemine (linale jõudis see film nime all ««Bogatõr» sõidab Martosse»). Tutvume paviljoniga, kuulame stuudio direktorilt ja operaatoritelt filmitrikkide saladusi ning jõuame ühisele veendumusele, et kogu kinoasjandus on üks suur pettus. Seejärel näidatakse meile veel filmi «Laulev Ukraina», ja ongi lõppenud see huvitav ekskursioon. Loomaaias on tegemist juba üldiselt tuttavama olukorraga, kuid eks siingi, selles Nõukogude Liidu ühes suurimas sellelaadses, on paljugi huvitavat. Ülejäänud aja kasutab jälle iga mees oma

Grupp koori liikmeid kõrgendikul «Высокий замок».

äranaagemise järgi ja nagu ikka, seab enamik oma sammud Dnepri suunas. Plaaž on koori poolt üks külastatavamaid kohti Kiievis.

Järgneva päeva «naelaks» on kontsert Teadlaste Majas. See möödub igati soojas õhkkonnas. Esiteks selles mõttes, et külmaga harjunud eesti mees ei taha hästi vastu panna sellisele kohutavale kuumusele, ja teiseks — on raske ette kujutada soojemat vastuvõttu. Lilled, tervitused, ... kor-dame laule, anname lisapalu.

Et on tegemist viimase õhtuga Kiievis, siis ei mõtle keegi niipea magamaminekule. Suuremates ja väiksemates rühmades tutvutakse õhtuse Kiieviga ja kõige tipuks on improviseeritud «rahvusvaheline kontsert» meie ühiselamu juures Dnepri-äärses pargis. Kõlavad ukraina, vene, eesti, hispaania jt. rahvalaulud. Viimaste esitajaiks on Carmen ja José — Kiievi Riiklikus Ülikoolis õppivad hispaanlased, kellega olime jõudnud saada headeks sõpradeks.

10. juuli. Viimased tunnid armsaksaanud Kiievis. Kuid ka neid ei kuluta me asjatult. Meile on organiseeritud laevasõit jõetrammil mööda Dneprit. Tutvume linna vaatamisväärsustega jõelt. Suurepärased on sillad üle Dnepri. Laulame, ning laeva peatudes teeme Dnepris veel n. ö. jumalagajätusupluse.

Kell 12 maandume sadamasillal. Võidujooks ühiselamusse, sealt kohvritega jaama ja kell 13.21 alustab liikumist Kiiev—Lvovi rong. Meid saadetakse ära lilledega, paljud on leidnud siin endale uusi sõpru. Hüvasti, Kiiev!

... Oleme Lääne-Ukrainas. Läbime Vinnitsa ja öösel Peresjaslav-Hmelniški, Ternopoli ja teised juba vähemtuntud linnad ning saabume hommikul Lvovi. Linn oma kitsavõitu tänavate ja rohkete kirikutega jätab keskaegse linna mulje ja meenutab kohati vana Tallinnat.

Jõuame vaevalt seada end sisse Lvovi Riikliku Ülikooli ühiselamus ja teha väikese proovi ning einestada, kui tuleb juba minna esinema. Esimene kontsert Lvovis toimub Rohelises Teatris. Juba esimestest lauludest alates on kuulajatega saavutatud haruldaselt tihe kontakt ja pärast kontserti on tegemist lillekoormate kojukandmisega.

Tutvume Strõiski pargiga, mis oma ilult ja liikiderohkusest on Euroopas teisel kohal kuulsa Viini Prateri järel. Öhtupoolikul külastame linna serval asetsevat kõrgendikku koos sellele ehitatud kindluse varemetega, mis kannab nime «Высокий замок». Künkalt, mille kõrgus merepinnast on 412 meetrit, avaneb täielik vaade kogu Lvovile. Kauguses sinetab Karpaatide eelmäestik. Kuulame huviga ekskursioonijuhil seletusi ega tahakski siit nagu lahkuda.

Järgnev päev algab ringkäiguga mööda linna. Vaatame seest ja väljast kuulsat Ooperi- ja Balletiteatrit, Lvovi Riikliku Ülikooli peahoonet, linna raekoda ja paljusid arhitektuuriliselt tähelepanuväärseid kirikuid. Üheks muljeterohkemaks sündmuseks kogu matka jooksul kujuneb Kuulsuse künka (Холи Славы) ja Lõtšagovski park-kalmistu külastamine, kuhu on maetud ka Ivan Franko ja Jaroslav Galan.

Pärastlõunal sõidame autodel Jalatsivabrikusse nr. 3, kus toimub kohtumiskontsert. Südamlikus õhkkonnas möödunud esinemine täiendas veelgi meie rikkalikku muljetepagasit.

Ja õhtul algab ärasõit, seekord juba kodu suunas. Laulud hüvasti-jätuks kogu külalislahkele Ukrainale Lvovi jaama perrooni tohutute võlvkaarte all aga ei taha ega taha lõppeda.

Algab sõit. Sõidame järgemööda öö, päeva, jälle öö. Läbime Pripeti sood Polesjes ja Leedu ning 14. juuli hommikul oleme Riias. Võrreldes Kiievi ja Lvoviga on see juba tuttavam koht. Peaaegu kõik on külastanud kunagi Riiat, kuid käime siiski ära kes Vennaskalmistul, kes loomaaias.

Universaalkauplusse astume sisse ainult «möödaminnes», sest koos matkaga on lõppemas ka meeste taskuraha.

Saabub õhtu, saabub Riia—Tallinna rongi väljumise aeg, saabub 15. juuli varahommik ja... üle ärkava Tartu kostab:

«Koduranda, hardalt astun,
sünnimaa, mind võta vastu...»

Kontsertmatk on lõppenud. Üks järjekordne lüli on kinnitatud Tartu Üliõpilasmeeskooori pulbitseva elu ahelasse.

Endel Mallene

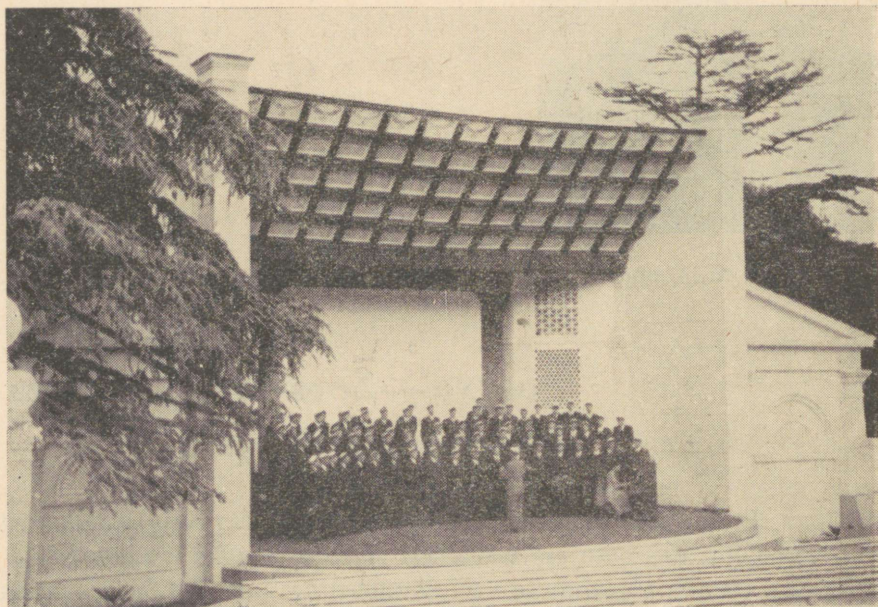
Moskva — Sevastoopol — Jalta — Odessa — Kišinjov — Kiiev

1956. a. 10. juuli keskpäeval enne Tallinn—Moskva rongi saabumist oli Tartu raudteejaamas ootajaid tavalisest rohkem. Lisaks igapäevastele reisijatele olid täna siia saabunud veel 85-meheline Tartu Üliõpilasmeeskoori kollektiiv ja nende saatjad. Ja viimaseid polnud mitte vähe. Kesk valget-musta vormimütsi kandvaid laulumehi vilksatavad TRÜ Naiskoori ja segakoori «Vanemuine» esindajad, koori vilistlased, ning muidugi mõistetavalt on suure perena esindatud koori liikmete olemasolevad ja tulevased abikaasad.

Veel viimased käepigistused, lilled, ühine laul ja pea hakkabki liikuma rong — Tartu Üliõpilasmeeskoori nooruslikult uljas meestelaul asub järjekordselt külla oma vanadele ja uutele sõpradele. See oli koori 45-aastase tegevusaja jooksul juba üheksas kontsertmatk väljapoole meie vabariigi piire.

Esimene peatuspaik oli ette nähtud meie kodumaa pealinnas Moskvas, kuhu jõuti 11. juulil ja viibiti 5 päeva. Selle aja jooksul anti kolm kontserti. Kui esimene kontsert Ždanovi-nimelises Kultuuri- ja Puhkepargis halva ilma tõttu jäi suhteliselt tagasihoidlikuks, siis järgmised esinemised olid seda edukamad. Järgneval kontserdil, mis toimus üleliidulise

põllumajanduse ja tööstuse näituse kontserdiestradil, saavutati tihe kontakt publikuga juba avalaulust alates ning esinemise kestel suurenes see veelgi. Meelde jääb oli esinemine samal päeval põllumajandusnäituse Eesti NSV paviljoni ees. Laulu olid tulnud kuulama ka Tartu Riikliku Ülikooli rektor F. Klement ja vabariigi ametiühingu kesknõukogu esimees L. Illisson. Esinemine helilindistati Moskva Raadio poolt. Võib-olla kõige soojema vastuvõtu osaliseks sai meeskoori viimane kontsert Moskvas, kus esinemine toimus Moskva jõe kaldal asuvas M. Gorki nimelises Kultuuri- ja Puhkepargis.

Seekord kõlab Tartu Üliõpilasmeeskoori laul Krimmi kaunis kuurordis Livaadias.

Kontsertide vaheaegadel tutvuti linnaga ning külastati Kremli, mausoleumi, M. V. Lomonosovi nimelist Moskva Riikliku Ülikooli, üleliidulist põllumajandusnäitust, Tretjakovi galeriid ja paljusid teisi vaatamisväärsusi.

Moskvast jätkus meeskoori kontsertmatk 16. juulil Krimmi suunas, kusjuures peatuti Sevastopolis ja Jaltas.

Omapärase ja sügava elamuse said Tartu Üliõpilasmeeskoori liikmed Sevastopolis, kus koor esines sõna tõsisel mõttes lainetelaulu saatel. Nimelt toimus kontsert poodiumil, mida kolmest küljest ühendasid Musta mereained. Muidugi ei jätud juhust kasutamata ning lühikesest peatusest hoolimata (viibisime seal vaid ühe päeva) külastati maailmakuulsat

Sevastopoli kaitse panoraami ning käidi vaatamas neljandat bastioni, kus omal ajal võitles L. Tolstoi. Tutvuti ka linna teiste vaatamisväärsustega.

Kui Sevastopolini oli sõidetud rongiga, siis edasi Jaltasse sõideti autobussiga. Ja see sõit oli tõepoolest tore! Sellist loodust, selliseid mägesid nägid paljud koori liikmed esimest korda.

Jaltasse jõuti 19. juuli varahommikul ja esineti kahe iseseisva kontserdiga. Esimene neist toimus A. P. Tšehhovi nimelises Linnateatris ja teine Livaadias. Jällegi võtsid meie esinemisi vastu tugevad aplausid, lilled ja soojad tervituskõned.

Kiiev. Koor esineb masinaehitustehases «Bolševik».

Kiitva hinnangu kohaliku ajakirjanduse poolt sai Tartu Üliõpilaskoori esinemine Prantsuse turistide laeva «Bretagne'i» Jaltast lahkumise puhul. See esinemine toimus otse Jalta sadamakail ja võeti vastu väga soojalt. Nagu Prantsuse turistid koori külalisraamatusse märkisid, meeldis neile koori esinemine väga.

Vaadata oli Jaltas ja selle lähemas ümbruses muidugi palju ja seda võimalust kasutati igal võimalikul juhul. Ega siis igal aastal nii kaugele jõuta.

Edasi jätkus kontsertmatk marsruudil Odessa—Kišinjov—Kiiev, kusjuures Jaltast Odessasse sõideti «Gruusia» pardal. Odessas ja Kišinjovis anti kummaski üks kontsert, Kiievis kaks kontserti ja kõikjal ootasid koori uued elamused, uued vaatamisväärsused, uued sõbrad. Kõige südamlikuma vastuvõtu osaliseks saadi siiski Ukraina NSV pealinnas Kiievis, ja suurt

tänu on meeskoori liikmed võlgu selle eest oma sõpradele Kiievi Polütehnilise Instituudi segakoorist eesotsas selle dirigendi L. Podalkoga.

... Rõkkav meestelaul 2. augusti keskpäeval Tartu raudteejaamas tähistas, et peaaegu kuu aega kestnud kontsertreis oli jõudnud lõpule. Olid jäänud seljataha südamlikud kohtumised, edukad kontserdid ning üle

Hüvasti külalislahke Kiiev!

6000 km, mis aga jäid, olid unustamatud mälestused ja muljed. Ning neid mälestusi on palju.

Nagu juba märgitud, võeti väga soojalt vastu niihästi meeskoori kui ka koori meeskvarleti (Johan Johanson, Heldur Luts, Henn Eerik ja Ragnar Kõkk) ning solistide Maret Palge ja Henn Eeriku esinemised. Seejuures olid kahtlemata populaarsemad vene rahvalaul «Hei hoogu», R. Ritsingu seatud eesti rahvalaul «Kõrr-kõrr», läti rahvalaul «Külas koerad haukusid» ning klassikalistest lauludest «Sõdurite koor» Gounod' ooperist «Faust» ja P. Tšaikovski «Napoli lauluke». Kvarleti esituses meeldis publikule kõige rohkem Zeigeri seatud rahvaviis «Kui mind pulma kutsuti».

Koori juhatas kontsertmatkal koori dirigent Eesti NSV teeneline kunstitegelane Richard Ritsing. Klaverisaated olid Juta Laanelt.

See Tartu Üliõpilasmeeskoori pikim kontsertmatk, mille jooksul läbiti viis liiduvabariiki, kestis 24 päeva ning sõideti läbi üle 6000 km, oli koori esinemiskogemuste tõsiseks prooviks. Iga esinemine andis midagi uut juurde, iga laul ühendas üha rohkem lauljate ja kuulajate südameid. Ja

see oligi üks kontsertmatka peamisi ülesandeid — eesti ja teiste laulude tutvustamise ja propageerimise ning vennasvabariikide majanduse ja kultuuriga tutvumise kõrval luua veelgi tihedamad sõprussidemed kõrgemate õppeasutuste üliõpilatega, töolistega, kolhoosnikutega.

See ülesanne täideti. Seda tõendavad kümned sissekirjutused koori külalisraamatusse, kus koorikollektiivi esinemistele anti hinnang. Südamlikkus ja suur külalislahkus, millega meid kõikjal vastu võeti, oli suurimaks tänuks meie koorile esinemise eest.

Ain Kaasik

Esimesel vabariiklikul noorsoofestivalil

Soov osa võtta maailma noorsoo suurimatest sõpruspidustustest tekkis meie kooris juba 1955. aastal, ajal, millal kogu maailma progressiivsed noored tegid ettevalmistusi V ülemaailmseks noorsoo- ja üliõpilaste festivaliks Varssavis. Kooris kujunes tahe laulda nii hästi, et oleks võimalik pääseda järgmisele, s. o. VI festivalile, mis pidi toimuma Moskvas 1957. a. suvel.

Juba 1956. aasta sügisel algas kooris ettevalmistus ENSV I noorsoofestivali konkurssidest osavõtmiseks. Koor oli 1956. aasta suvel läbi teinud kogemusrikka reisi — kontsertmatka lõunasse. Matk tõestas, et koor on võimeline ka suhteliselt väikese koosseisuga edukalt esinema. See oli väga oluline, sest lauljate arv kooris ei tohtinud konkurssidel olla üle kuuekümne.

Koori jooksev töö muutus 1956/57. õppeaastal vahetult seotuks festivaliüritustega. Esmakordselt esines koor festivali sarjas 1956. a. oktoobris toimunud Tartu festivalipidustuste avamisel. Kevadsemestril toimus koos pingelise ettevalmistusega koori 45. aastapäeva tähistamiseks ka ettevalmistus esinemisteks Tartu linna ja rajooni festivalikonkurssidel. Edu aastapäevakontsertidel Tartus ja Tallinnas innustas meid veel rohkem

tööle. Tulemuseks oli esikoht Tartus ja õigus edasipääsuks vabariiklikule noorsoofestivalile Tallinnas. Seal tuli tingimata võita esikoht, et kindlustada osavõttu üleliidulisest festivalikonkursist. Mehed suhtusid ülesandesse täie tõsidusega. Proovide arvu suurendati neljale-viiele proovile nädalas. Hiljem veelgi enam; iga päev tuli leida diplomitöö kirjutamise, eksamiks ettevalmistumise või praktika sooritamise kõrvalt aega laulmiseks. Nagu hiljem selgus, ei tulnud see asjale kahjuks. Tallinna sõitsime siiski teatud närveldamisega, sest võistlus seisis ees tõsine. Konkurss toimus Vabariikliku Parteikooli saalis. Esinemine möödus edukalt. Koor võitis eskoha ning kuldmedali ja arvati üleliidulisele noorsoofestivalile sõitva Eesti NSV noorsoodelegatsiooni koosseisu. Uhtlasi selgus aga, et suur töö seisab veel ees, et väärikalt kaitsta eesti koorilaulu au üleliidulises ulatuses.

Osavõtt konkursist oli vaid osa Tartu Üliõpilasmeeskooori ulatuslikust programmist festivalil Tallinnas. Koor võttis osa kõikidest festivaliüritustest: laulis ühendkoorides festivali avapidustustel; võttis osa miitingust, mis oli pühendatud Eesti kommunistlike noorte — kangelaste mälestussamba nurgakivi asetamisele, esines rahvaste sõpruse peol Dünamo staadionil, Kopli pargi estraadil, kus külm meretuul ähvardas hääled «minema puhuda»; Võiduväljakul, kus tuhanded pealtvaatajad-kuulajad panid oma liikumisega hädaohtu estraadi. Meeldejäävaks elamuseks kujunes koorile 23. juunil toimunud esinemine festivali laureaatide kontserdil Tallinna Laevastiku Ohvitseride Majas, samuti festivali delegaatide ja rohkearvuliste külaliste kohtumisõhtu-kontsert RAT «Estonias». Juba vabariiklikul festivalil Tallinnas oli selgelt tajutav see omapärane õhkkond, mis tekib, kui koos on palju rõõmsat õnnelikku noorust, õhkkond, mis oma haripunkti saavutas Moskvas.

Vaatamata paljudele esinemistele, kohtumistele ja muudele üritustele püsis koor heas vormis. See tõestas, et koor on õigel teel. Tallinn oli peaprooviks Moskvale nii kunstiliselt kui ka organisatsiooniliselt. Sõitsime tagasi Tartusse sooviga veelgi tõhustada tööd, et üleliidulisel konkursil võita õigus osavõtuks ülemaailmsest festivalist ning esindada rahvusvahelisel areenil väärikalt eesti meeskoorilaulu.

Mõningaid muljeid suurteilt festivalipidustustelt Moskvas 1957. a. suvel

On igasuguseid sündmusi. On niisuguseid, mis mõne aja möödudes ununevad. On aga ka niisuguseid, mis jäävad meelde kogu eluks. Ja selliseks on ka VI ülemaailmne noorsoo- ja üliõpilaste festival Moskvas 1957. aasta suvel.

Möödub aeg, mõned pildid festivalipäevade kirevast reast ehk tuhmuvad, mõned ehk ununevadki. Aga mis jääb, selle peale ei hakka ajahammas. See peab vastu kõikidele katsumustele. Nii ka käesoleval juhul. Nüüd, kus festivalist on möödas juba üle poole aasta, on vahest kõige parem panna kirja mõningaid muljeid nendest suurtest pidupäevadest.

* *
*

Alustada tuleks aga hoopis kaugemalt — ettevalmistusperioodist. Juba vara-varakult hakkas Tartu Üliõpilasmeeskoor elama festivali tähe all. 1956. aasta sügisel võeti osa Tartu linna ja rajooni festivali avapidustustest. Vahepeal alanud pingelised ettevalmistused 45. aastapäevaks viisid koori asjatundjate arvates üsnagi heasse vormi. Ning siis läks lahti see

Tartu Üliõpilasmeeskoor lahkumiskontserdil TRÜ atlas enne väljasõitu VI ülemaailmsele noorsoofestivalile

kõige tõsisem töö: lõpuks, juunis, toimus vahel isegi kaheksa proovi nädalas. «Ühest korrast päevas on vähe», nii otsustasid Richard Ritsing, juhatus ning samuti koor ise.

Appi tuli Tallinnast nõu ja jõuga ka G. Ernesaks ja koori vilistlane Jüri Variste.

Vahepeal käidi ja toodi «kuld» ära Tallinnast I vabariiklikult noorsoofestivalilt, kus kinnitati ühtlasi ka veel kord oma õigust edasipääsuks Moskvasse — suurele festivalile.

Nii jõudis kätte juulikuu teine nädal. Lähenes ärasõidu kuupäev. Viimased päevad Tartus olid eriti pingelised. 8 juulil nn. lahkumiskontsert suveaias (millest kuulajatena võtsid osa Tartus viibivad Tšehhi üliõpilased ja Soome võrkpallurid ning mis tekitas juba väikese festivalieelse «rahvusvahelise» ärevuse), 9. juulil Eesti NSV I noorsoofestivali laureaate kontsert, 11. juulil pidulik esinemine festivalimundrites TRÜ aulas ning siis...

* *
*

12. juuli. Jaamaesine väljak lausa kihab inimestest. Helendavad Tartu Üliõpilasmaeskoori valged mütsid, nende hulgas torkab silma ka rohkesti sinine-punane-valge värvidega TRÜ vormimütse — need kuuluvad TRÜ rahvakunstiansambli liikmetele. Ansambel on koori kaaslaseks eelolevatel pidupäevadel, kaasvõitlejaks eelseisvatel suurtel võistlustel.

Kõlab laul. Hüvastijätud. Viimased käepigistused. Ja soe tunne täidab iga mehe rinda, kui lauljad TRÜ Naiskoorist kinnitavad igapäevase rinda lõhnava violetse ristikuõie.

Nüüd aga — vagunitesse! Aga kus on siis reisikepp — juba kaob koos meestega vagunisse seegi, koori truu saatja igal matkal.

Nii algas see kõik...

13. juuni hommik. Kell 11.20 peatub Tallinn—Moskva rong Leningradi vaksalis. Oleme jõudnud Moskvasse, linna, mis on juba pikka aega kogu maailma noorsoo tähelepanu keskpunktis.

Juba Tartus «hoiati» meid ette, et Moskvas on oodata väga sooja vastuvõttu, kuid seda, mis me siin kohtasime, ei teadnud siiski arvata. Vaevalt oleme jõudnud rongilt maha astuda, kui meid lausa külvatakse üle lillekimpudega. Need on Moskva Frunze rajooni noored, kes on Eesti noorte šeffideks festivali ajal. Soojad tervitussõnad jaamahoonesisel. Mürtsub orkester ja mehiselt kõlab vastutervituseks meeskoorilt «Kauni-mad laulud».

Seejärel viivad ootavad bussid meid ööbimiskohta — Moskva Energeetika Instituudi mugavasse ühiselamusse. Ja nagu väljendas üks koori liige — «meie pärast võib festival alata.»

Kuid festivali alguseni oli veel aega. Meile kõigile aga tõid need päe-

vad palju uut ja huvitavat. Päevad täis pingelisi proove, huvitavaid ekskursioone. Kõik vaheldus nagu kinolinal. Oleks mõttetu praegu seda siin kronoloogilises järjekorras fikseerida, seepärast piirdugem vaid mõne iseloomustavama pildikesega.

* *
*

Jah, proovid. Neid on tõesti rohkesti. Ega siis festival pole ainult pidu ja pillerkaar. Siin tuleb teha ka tööd. Eriti kehtib see nende kollektiivide kohta, kes võtavad osa konkursist, enne üleliidulises ulatuses ja pärast . . .

Väljavaated on kaunis ähmased, sest puudub ülevaade võistlevate kooride tugevuse kohta. See sunnib ja tiivustab koori aga veelgi hoolikamalt tööle. Ja mitte üksi koori. Sama kehtib ka TRÜ rahvakunstiansambli ja Eesti Raadio noorte estraadiansambli kohta.

Elame ja näeme

* *
*

16. juuli. Tänapäevaga on Eesti festivalirahval «lullilöömine» läbi. Algab otsustav etapp — võistlus. «Avalöögi» sooritajaks on Tartu Üliõpilasmeeskoor. Siirdume aegsasti Nõukogude Armeeskesmajja, kus käib võistlus parima koori nimele. All vestibüülis julgustab mehi Harald Uibo, kes oma tööjõureservlaste kooriga on juba esinenud. Siirdume ühte lavatagusesse ruumi hääli lahti laulma. Soojalt tervitavad meid sõbrad Tartu üliõpilaslauulupeolt — Leningradi Riikliku Ülikooli segakoori lauljad eesotsas koorijuhi Sandleriga. Kuid pole aega vestelda, sest leningradlased peavad minema žürii ette, kus istuvad NSV Liidu tuntuimad koorispetsialistid. Seal on ka meie Gustav Ernesaks.

Ning ongi käes otsustav hetk, vist kõige vastutusrikkam Tartu Üliõpilasmeeskoori 45-aastases tegevuses. Polegi enam aega närveerimiseks, sest . . . avaneb eesriie.

Avalauluks on sõdurite koor Gounod' ooperist «Faust». Mehiselt kõlavad Peeter Rekkaro käe all esimesed taktid klaveril ja mehiselt raksatab sisse Richard Ritsingu löögist ka koor. Kunagi pole mehed laulnud seda laulu veel sellise vaimustusega. Hästi õnnestuvad ka kõik järgmised laulud: «Tule koju», «Kuu», «Nääriskokk», «Põhjataht», ja sõjalaste koorid Meituse ooperist «Noor Kaardivägi» ning Aava «Vikerlastest». Nendest «Põhja Tähte» ja koori ooperist «Vikerlased» juhatas ENSV rahvakunstnik J. Variste, kes esines Moskvaa koori kunstilise konsultandina. Eesriie . . .

Nüüd läheb lahti aga torm lava taga. Öhku lendavad Ritsing, Variste,

Rekkaro. Eks nemad ole ju «peasüüdlased» edukas esinemises. Et esineti hästi, selles ei saa ju olla kahtlust. Sellest annab tunnistust ka G. Ernesaksa julgustav pilk.

* *

*

Töö on tehtud ja vaev nähtud, kuid missugused on lõplikud tulemused, seda siiski ei tea. Jätkub ju konkurss veel järgnevatelgi päevadel. Ja koore on palju ning kõik on head.

Võitlustules käivad ära ka meie rahvakunstiansambel ja estraadiansambel. Rõõmustame ühiselt ka nende hea esinemise puhul.

Nüüd aga jääb üle ka rohkem vaba aega ning kasutame seda võimalust tutvumiseks Moskva vaatamisväärsustega. Ja neid on siin rohkesti. Käime mausoleumis, V. I. Lenini muuseumis, ajaloomuuseumis, Himiki veespordibaasis, teatris, laiaekraanilises kinos vaatamas filmi «Don Quijote» jne. Kohti ja võimalusi on palju. Õhtuti aga istume sageli televiisori ees.

* *

*

22. juuli õhtul aga toimub Eesti delegatsiooni kohtumine Moskva noortega Frunze rajooni pioneeride majas. Sellelt kohtumiselt jäävad eriti kõrvu helisema komsomoli rajoonikomitee sekretäri Vladimir Kirillini sõnad: «Te tulite ja võitsite. Me loodame ja soovime kõigest südamest, et teete seda ka VI ülemaailmsel festivalil». Vahetatakse kingitusi, esineb meie estraadiansambel, laulavad koor ja solistid. Ning lõpuks haarab kõiki ühine tantsuhoog. Hillar Ott istub klaveri taha ja mängib perekonnavalssi: ühises ringis tantsivad kõik noored, ..

* *

*

23. juuli pärastlõuna. Tartu Üliõpilasmeeskooril algab järjekordne proov. Mehed istuvad juba kohtadel, kuid akna all käib veel jutuajamine, millest võtavad osa Richard Ritsing, Jüri Variste, Ants Sõber, Rait Ivalo. Siis astub koori ette A. Sõber ja teeb teatavaks üleliiduliste konkursside tulemused. Puhkeb mürisev aplaus, kui saadakse teada, et meie koor on saanud kõrgeima hinnangu vääriliseks ja talle on omistatud kuldmedal ning üleliidulise konkursi laureaadi austav nimetus.

Sellest, et koor esines konkursil väga hästi, kõneldi kuluaarides, sellest kirjutati ka Moskva ajakirjanduses. «Советская культура» kirjutab: «Iseäranis kõrge on koorikultuur Eestis. Väärikalt kaitseb seda a capella koorilaulude traditsiooni Tartu Üliõpilasmeeskoor. Kollektiiv on juba ligi 50 aastat vana. Iga uus põlvkond üliõpilasi omandab eelkäijailt suure meisterlikkuse, armastuse muusika vastu ja peene muusikataju.» «Совет-

ская музыка»: «Tartu Üliõpilasmeeskoor ei jää oma kunstiliselt kvaliteedilt milleski maha võrreldes mõne hea professionaalse kollektiiviga. Koor laulab a capella erakordselt puhtalt, suurepärase nüansseerimisega vaevu kuuldavast pianost kuni võimsa fortenti.»

Professor Terian kirjutab: «Ma meenutan tihti suure rahuldustundega seda suurepärast koori, mis jättis mulle sügava mulje.»

Kuid ootusärevus oli siiski kõigil südames. Ja lisaks veel igasugused erinevad kuulujutud. Nüüd on siis selgus käes ja kõigi meeste nägudelt peegeldub heameel. Ei vedanud alt, ei häbistanud kodulinna, eesti meestelaulu.

Nüüd aga tuleb jääda ootama ülemaailmse festivali algust.

* * *

*

Ja ega see kaua end oodata lasegi. Nagu märkamatult mööduvad päevad askelduste rutus. Muutub Moskva tänavapilt — võib kohata juba laiade kübaratega mehniklasi, tõmmusid argentiinlannasid, India, Hiina, Jaapani jt. maade esindajaid. Välismaised delegatsioonid saabuvad üksteise järel.

Ning öösel särab kogu Moskva mitmevärvilistes tuledes...

* * *

*

Nii jõuabki kätte 28. juuli. On varahommik. Kogu Moskva on jalul. Valitseb rõõmus ja ülev meeleolu. Ainult üks asi häirib — radio kaudu edasiantud ilmateade, mis lubab pärastlõunal vihma. Kuid (nagu hiljem võisime veenduda) ei sõandanud ka loodusjõud sel päeval oma tujukust näidata.

Kaua võtab aega meie sõit Lužnikisse V. I. Lenini nimelisele keskstaadionile. Tänavad on täis inimesi. Sel põhjusel tuleb meil hiljem staadionitribüünil kaua aega oodata seda päris festivali-rongkäiku, sest moskvalasi, kes tahavad kalleid külalisi tervitada, on nii palju, et kohati tekib lausa ummistus. Aga see on põhjus, mille pärast tasub ka oodata.

Täpselt kell 15.00 veereb üle staadioniväljaku fanfaarihelide laine. Väravast ilmuvad esimesed rongkäigust osavõtjad. ... Asjata oleks kirjeldada seda ülevat ja pidulikku tseremooniat. Delegatsioon järgneb delegatsioonile. Tarvitseb ainult öelda, et kogu rongkäigu möödasammumine tribüünide ette kestis mitte vähem ega rohkem kui kaks ja pool tundi.

Tervitussõnad. Räägib K. J. Vorosilov. Kõlavad fanfaarid ja heisatakse festivalilipp. Lauldakse demokraatliku noorsoo hümnid. Kümned tuhanded lendulastud tuvid ja õhupallide külge kinnitatud maailma riikide lipud täidavad taeva.

Staadionimurul on võimlejad. Neile järgnevad tantsijad. Kantakse ette tantsusüit «Õitse, meie noorus», milles on kaastegevad kõigi 15 liiduvabariigi rahvatantsijad. Ning jälle esinevad võimlejad. Üks aplausilaine teise järele veereb üle tribüünide. Ülev meeleolu kasvab üha ja kui võimlejate esinemine kasvab üle võimsaks finaaliiks, ei ole staadionil viibijate vaimustusel enam piiri. Raske on seda kõike sõnades edasi anda, mille tunnistajaks me sel õhtul olime.

* *
*

Koos festivaliga algab ka ulatuslik festivaliürituste programm. Üheks esimeseks ja suurejoonelisemaks sündmuseks on kahtemata Nõu-

Grupp Tartu Üliõpilasmeeoskooi liikmeid koos teiste esinejatega NSVL noortedelegatsiooni piduliku kontserdi vaheaajal Nõukogude Armeeskeskteis

kogude delegaiooni poolt antud pidulik avakontsert Nõukogude Armeeskeskteis 29. juulil.

Jällegi peame loobuma selle toreä sündmuse täpsemast kirjeldamisest, kuid kõnelgem sellest, millega ja kuidas esines seal Tartu Üliõpilasmeeoskor, kellel oli au olla väljavalitute hulgas. Laseme aga asjast kõnelda «Советская культура'l»:

«Tartlased laulavad koori J. Meituse ooperist «Noor Kaardivägi». Otsekui kaugustest kandub meloodia. Kuid juba ta läheneb, muutub üha võimsamaks ja täiskõllalisemaks, seejärel vaibub uuesti, kostab vaevu-

kuuldavalt. Lauljatel peab olema suurt oskust, et nii puhtalt, läbipaistvalt ja selge diktsiooniga ja muusikaalselt edasi anda kõik meloodia varjundid. Teistsuguse meeoleu toob eesti rahvalaul «Näarisokk»: terav rütmilt, lõbus, täis huumorit».

Raadio kaudu kandus koorilaul üle kogu maailma. Televiisorite kaudu tutvusid kooriga sajad tuhanded moskvalased ning järgnevatel päevadel on valgetes kuubedes ja sinistes pükstes laulumehed Moskva tänavatel üsna populaarsed. Mitmete koori liikmete poole pöörduiti küsimustega: «Kas te olete ikka isetegevuslased või professionaalid?»

* *
*

Koos ungarlannadega Nõukogude Armeeskesmaja ees enne võistlusesinemist

Päev möödub päeva järel. Iga päev toob midagi uut ja huvitavat ka koorile. Küllastame festivalikontserti, võistlusi III ülemaailmsete noorsoo spordimängude sarjas. Võtame osa Balti mere ääres asuvate maade noorte kohtumisest jne. Ning siis algavad ka ülemaailmsed konkursid. 30. juulil on võistlustules Tartu Riikliku Ülikooli rahvakunstiansambel ja 1. augustil on kord Tartu Üliõpilasmaeskoori käes.

Pärast häälte lahtilaulmist viivad autobussid meid tuttavasse Nõukogude Armeeskesmajja. Võistlus rahvusvahelise žürii ja rahvusvahelise publiku ees käib juba täie hooga. Ühingu «Looduse Sõbrad» segakoor

Pariisist lõpetab just esinemise ja lavale asub Phönjani noorte segakoor. Ja kui on käes meie kord lavale astuda, loovutavad meile koha tšehhi lauljad.

Esineme ülemaailmses konkurentsisis sama repertuaariga, millega üleliiduliselgi. Ainult M. Härma «Tule koju» asemel on G. Ernesaksa «Päike vajus pärnapuule» kui nõudlikum. Kui võtta hindamise aluseks aplausi tugevus ja kestvus, siis võiks esinemist pidada igati õnnestunuks. Meeste meeli tumestab ainult see, et tuli esineda üsnagi ebaloosulikus olukorras: enam kui poolel koori liikmetest on palavik, paljud tõusid täna selleks isegi haigevoodist, et kollektiivi mitte hätta jätta. Neetud gripp!

* *
*

On saabunud 2. augusti õhtu ja ühes sellega ka vastutusrikkamaid hetki Eesti NSV delegatsioonidele. On algamas eesti noorte pidulik kontsert. Autobussid esinejatega saabuvad üksteise järel Puškini-nimelise Draamateatri ette, kus ootab juba hulgaline publik — siin on eestlasi., Moskva noori, lätlasi, leedulasi, isegi hindusid. Arvukalt on tulnud hõimurahva esinemist jälgima Soome delegatsiooni liikmed.

...Nagu kaugusest kostavad Konstantin Tüرنpuu «Tervituse» mahe-
dad helid. Süttivad prožektorid ja saalis viibijate silmade ette kerkib vana Tallinna tuttav siluett. Südamlikke tervitussõnu Tüرنpuu laulu helide saatel lausub näitleja Ita Ever. Kerkib eesriie ning laval on Tartu Üliõpilasmekoor, kes avab tänase kontserdi. E. Arro «Rahvaste sõprus», G. Ernesaksa «Päike vajus pärnapuule» ja sõdurite koor Gounod' ooperist «Faust» — need on laulud, mida pakub koor sellel kontserdil. Ja kui lõpeb viimane laul, jooksevad kergel sammul lavale mitu leedu rahvarõivais noort. Ritsingule seotakse kaela leedu rahvusvöö ja antakse lilli. Lilli saavad ka lauljad.

Kontserdi teiseks pooleks on lavapilt muutunud. Tagapõhi kujutab endast kaunist Pühajärve maastikku. Teise poole raskus lasub peaaegu täielikult TRÜ rahvakunstiansambli ja Üliõpilasmekoori õlgadel. Ja kui kontsert lõpeb, pole publiku ovatsioonidel piire. Eesti kunst on võitnud endale jälle palju uusi sõpru.

* *
*

Ja nüüd kahest huvitavast kohtumisest. Esimene nendest toimub 3. augustil hõimuvõõlede soomlastega. Kohtumise avab traditsiooniliselt Tartu Üliõpilasmekoor. Tüرنpuu laulule «Mu Eestimaa» järgneb Törnuld'i «Kitkat-katkat» soome keeles. Aplaus saalis ei taha ega taha vaikida. Kui R. Ritsingule seotakse kaela sinine soome festivalirätt, ei

• Soomlanna kinnitab R. Ritsingule kaela sinise soome rätiku.

saa koor muidu, kui peab laulu kordama. Head tuju süvendab veelgi Ernesaksa «Näärisk», mis on väga populaarne Soomeski (muidugi raadio kaudu). Vastastikused tervitused, laulud ja muud ettekanded, vahepeal tants — nii möödub aeg lennates. Vaikne kurbus poeb hinge siis, kui tuleb kätte aeg lahkumiseks.

Viis päeva hiljem. 8. august. Täna võtab meie koor osa NSV Liidu noorte delegatsiooni kohtumisest Norra festivalirahvaga. Juba aegsasti saabuvad meie bussid kohtumiskohta. Veidi aega ootamist ja siis saabuvad külalised. Vahetatakse kingitusi, paljud mehed saavad norra festivalirätiku või punase tuttmütsi omanikuks.

Seekord meeskoor lõpetab ettekanded. Väga südamlikult võetakse vastu kõik laulud: «Mu Eestimaa», «Tervitus», koorid ooperitest «Faust», «Nõidkütt» ja «Noor Kaardivägi».

Tartu Üliõpilasmeeskoor kohtumisõhtul Soome noortega. Esiplaanil kohtumisõhtu presiidium.

Algab tants. Üheks populaarsemaks tantsuks kujuneb perekonnavals. Tantsitakse, vesteldakse, vahetatakse mälestusesemeid ja aadresse. Kus on siis see norralaste tagasihoidlikkus?

Ongi käes aeg lahkumiseks. Soojad käepigistused. Norralased asuvad bussidesse. Suureks üllatuseks nendele kõlab Tartu Üliõpilasmeeskoorilt: «Koduranda hardalt astun, sünnimaa, mind võta vastu!»

Norralaste vaimustusel pole piire, kuuldes seda Griegi «Uue isamaa» melodiat. Samas bussides laulavad nad vastu ühe norra laulukese ja autod hakkavadki liikuma. Mihkel Lüdigi «Laulud nüüd lähevad» kujuneb selle meeldejääva kohtumise lõppakordiks. Soojus jääb helisema kõigi südames.

* *
*

Kui palju tuleks rääkida, et anda kasvõi mingitki pilti kõigest sellest, mis sündis festivalipäevadel Moskvast ja mille tunnistajaks või osavõtjaks oli ka Tartu Üliõpilasmeeskoor. Üleliidulise festivali laureaatide kontsert Suures Teatris, kontsert Tšaikovski-nimelises konserdisaalis, Balti liiduvabariikide üliõpilaste kontsert Lomonossovi-nimelise Moskva Riikliku Ülikooli aulas Lenini mägedel, suur festivalikarneval Sokolniki pargis, suurejooneline ball Kremli ja palju-palju muud. Lisaks mitmed väljasõidud Moskvast, küll individuaalselt, küll gruppide kaupa. Ja muidugi lausa muinasjutuline veepidu Moskva jõel. Kui palju läheks vaja ülivõrdeid kõige selle kirjeldamiseks!

Ja siis selguvad lõplikult festivalikonkursside tulemused kõigil aladel. Eesti NSV delegatsioon võib koju pöörduda rahuldustundega. Kõik kollektiivid, kes võtsid osa ülemaailmsest konkurssidest, omandasid festivali laureaate nimetused. Mõlemad Tartu kollektiivid — Tartu Üliõpilasmeeskoor ja TRÜ rahvakunstiansambel — tulid pronksmedalile, estraadiansambel hõbemedalile ja Riikliku Akadeemilise Meeskoori oktett koguni kuldmedalile.

* *
*

1957. a. suvel oli Tartu Üliõpilasmeeskoor kolmel korral võistlustules, millest väljus kolmekordse laureaadina. Pildil vasakult: ENSV I noorsoofestivali, üleliidulise nõukogude noorsoo ja VI ülemaailmse noorsoofestivali medalid

Iga pidu lõpeb kord. Nii ka festival. On 11. augusti õhtu. Juba kaua aega enne piduliku lõputseremoonia algust on Lužniki hiiglasliku spordiareeni amfiteater viimse võimaluseni täidetud ja täpselt kell 21.30 ilmuvad improviseeritud tribüünile festivali rahvusvahelise komitee liikmed. ÜDNF president Bruno Bernini loeb ette festivalikomitee avalduse. Seejärel kuulutatakse VI ülemaailmne noorsoo- ja üliõpilaste festival lõppenuks.

Langeb festivalilipp, lahkub lippude kolonn. Lauldakse demokraatliku noorsoo hümnit. Puhkeb ovatsioon, mis kestab... kümme minutit! Skandeeritakse sõnu «rahu ja sõprus». Ja kõige lõpuks lausa muinasjutulised võimlemisettekanded prožektorite valguses haruldaste värvi-efektidega.

Unustamatu festivali võimas finaali!

* *
*

Millest veel kirjutada? Kas sellest, kui liigutavaks kujunes lahkumine Moskvast? Või sellest, kui südamlilik vastuvõtt ootas meid ees Tartu jaa-

mas. Kuid arvan, et see ei lisa enam midagi olulist nendele muljetele, mis me saime kuu aja jooksul Moskvast viibides.

Festivalilipp langetati, kuid festivalileek noorte südameis ei ole kustu- nud. Kas ei anna sellest kõige paremat tunnistust seegi fakt, et peaaegu iga päev toob post mõne Tartu Üliõpilasmeeoskooi liikme aadressil kirja, millel leidub märke: «Rahvusvaheline».

Kas pole hea tunne, kui tead, et sul on nii palju sõpru kodumaal ja välismaal. See annab omakorda ka koorile veelgi juurde jõudu ja julgust tema igapäevases töös uute kunstiliste kõrguste vallutamiseks.

Rind täis festivalimärke kõigist maailmakaartest, peas punased norra tutt- mütsid ja kaelas sinised soome rätikud — nii saabusid Tartu Üliõpilasmeeoskooi mehed Tartu raudteejaama VI ülemaailmselt noorsoofestivalilt

Kallid lauluvennad!

Eesti Põllumajanduse Akadeemia segakoor, kes on alles nooremas lapseas, soovib oma meheikka jõudnud vanemale vennale Tartu Üliõpilasmeeskoorile tema 45. sünni-aastapäeval südamest õnne!

45 aastat viljelda kõrgetasemelist, kunstiküpsset meestelaulu on väga suure tähtsusega meie koorilaulu arendamisel. 1500 lauljat-üliõpilast on selle aja jooksul olnud teie perekonna liikmeiks. Neid on kandnud ühised eesmärgid ja soovid, nad on vapralt talunud rõõmu- ja murepäevi, on omandanud palju igakülgseid kogemusi ja, mis kõige tähtsam, tundnud suurt musitseerimise rõõmu.

Kui paljusid olete äga sütitanud oma kontsertidega, mis on alati kuu-
lajaist tulvil? See on olnud märkimisväärset suur töö, mis Tartu Üliõpi-
lasmeeskoor on tuli hingeliselt teinud koorilaulu propageerimisel.

Teie kunstilised ja organisatoorsed saavutused on meie koorile suu-
reks eeskujuks.

Soovime teie kollektiivile ja tema energilisele dirigendile Richard
Ritsingule raugematut tööindu. Kandku kodutuuled vana Taaralinna süti-
tavaid lauluviise meie kodumaa paljudesse paikadesse!

EPA segakoor ja dirigent.

Tartu Üliõpilasmeeskoor 1956. a. üliõpilaslauupeol esitamas ooperikoore
TRÜ sümfooniaorkestri saatel.

Kallis vennaskoor!

Võtke vastu oma tähtsal päeval — 45-aastasel sünnipäeval — kõige siiramad ja palavamad tervitused sõsarkoorilt! Olete jõudnud juba sellistesse auväärsetesse aastatesse, kus teatavasti algab «teine noorus». On vist raske öelda, kus lõppes teie «esimene noorus» ja algas «vananemine», sest Tartu Üliõpilasmeeskoor on olnud oma aastatele vaatamata alati noor ja energiline, noorusliku tule ja ettevõtlikkusega organiseerinud oma tegevust. Aga seda veelgi rohkem praegu, «teise nooruse» ajal. Mis puutub aga laulude rohkusse, mida te oskate; esinemiste ja kontsertreiside rohkusse, mida te olete korraldanud; kogemuste ja oskuste rohkusse, mida te olete kogunud; ja lõpuks — aplauside ja kiituste rohkusse, mida te olete kuulnud oma 45 aasta jooksul — siis on seda kõike kindlasti nii palju, et juhatusel tuleb mitu õhtut arvutusmasina taga istuda, et seda kõike kokku võtta ja aruandesse panna.

Teil on olnud palju õnnestunud kontserte, mis kuulajatele on kauaks meelde jäänud. Siiski tahaksime esile tõsta üht, kus teie laulust saadud elamus oli kõige suurem ja mällusõõbivam.

See oli 1955. a. sügisel Tallinnas isetegevuslaste vabariiklikul ülevaatusel «Estonia» kontserdisaalis. Te laulsite seal rea laule, aga missuguseid nimelt? Huvitav, ei tule ühtegi meelde peale viimase — «Palverändurite koori» ooperist «Tannhäuser». Selle mõju oli nii tugev, et ta nagu jättis kaugele-kaugele kõik eelneva. Südamlikkus, kirglikkus ja võimsus, mis kõlas selles laulus (ja kui palju loeb siiski oreli kaasamäng!), haaras nii, et pani külmavärinad mööda selga jooksma ja tõi pisaradki silmi. See oli teie koori üks paremaid esinemisi.

Mida oleks teile veel öelda? Võib-olla seda, et mäletame rida ühiseid esinemisi meie ühise dirigendi Richard Ritsingu juhatusel. Võib-olla ka seda, et mäletame veel tervet rida ilusaid õhtuid, mida meie koorid on omavahel veetnud lõbusa laulu, hea tuju ja hoogsa tantsuga. Need ühised esinemised ja õhtud on meid teinud palju lähedasemateks. Olgu ka edaspidi suhted meie kooride vahel sama soojad.

Soovime teile, kallid lauluvelled, et teie koor jääks alati nooreks, vaatamata aastatele ja paljudele suurenumbrilistele juubelitele, mis veel on ees. Soovime maestrole palju jõudu ja edu teie edasiviimisel!

Koori külalisraamatu viimaseid lehekülgi lehitsedes

Intonatsiooniline kõlapuhtus, erakordne kokkukõla, hingestatus ja siirus lüüriliste palade esitamisel, eeskujulik diktsioon ja dünaamika esitatava repertuaari interpreteerimisel — kõik see on kollektiivi ja tema juhi suure loomingulise töö tulemus.

Suur tänu, kallid seltsimehed!

Moskva 30. 01. 1953.

Suurepärane distsipliin, kokkukõla, kõlapuhtus, kõrge laulukultuur — kõik see räägib teie poolt tehtud tohutust tööst. Teie õilis töö teenib suurt eesmärki — viia nõukogude kuulajani klassikute imeilus muusikaline pärand, rahvalaulud ja nõukogude heliloojate laulud. Oma töös olete te lähenenud eesmärgile, mille seab enese ette iga isetegevuskollektiiv — kaotada piir elukutselise ja isetegevusliku koori vahel.

Leningrad 06. 02. 1953

Koor on tublisti edasi jõudnud.

Tallinn 04. 04. 1954

G. Ernesaks

Tahaks märkida Üliõpilasmeeskoori intonatsioonipuhtust ja head ansamblit, mis saavutas teenitult edu kiievlaste seas.

Kallid sõbrad, soovin teile edaspidist loomingulist edu!

Kiiev 09. 07. 1954

Südamlik tänu koorile võimsa ja suurepärase meestelaulu eest!

Tartu 26. 02. 1956

Tubli, et Tartu üliõpilased-laulumehed põllumajandusnäitusel olles ei unustanud Eesti paviljoni, esinedes selle ees ja sees ilusate eesti lauludega.

Moskva 15. 07. 1956

L. Illisson

Suur tänu suure elamuse eest!

Moskva 15. 07. 1956

Suurepäraseid on eesti koorilaulu traditsioonid. Isetegevuskollektiiv näitas esinemise meisterlikkust, mis võiks olla auks professionaalsele koorile.

Tähelepanu äratav koori distsiplineeritus. Soovin loomingulist edu kunstis ja teaduses!

Moskva 16. 07. 1956

Täname meeskoori hea laulu eest.

Livaadia 20. 07. 1956

Teie koorikollektiiv meeldis meile väga. Kahjuks oleme võõrdunud a capella laulust. Teie kooriansambel meenutas meile selle lauluvormi lüürilist kaunidust. Teie üllatasite meid intonatsiooni puhtuse ja peente nüanssidega. Teil on koorikultuuri alal suured saavutused.

Odessa 23. 07. 1956

Tartu Üliõpilasmeeskoori kontsert möödus Kišinjovis suure eduga. Eriti meeldis kuulajatele «Sõdurite koor» ooperist «Faust».

Soovin kollektiivile edasist loomingulist edu.

Kišinjov 27. 07. 1956

Meeskoori töös on tublid tulemused. Soovin koorile veelgi täiustada oma meisterlikkust.

J. Käbin

A. Müürisepp

Tallinn, 1957

Tartu Üliõpilasmeeskoori koosseis

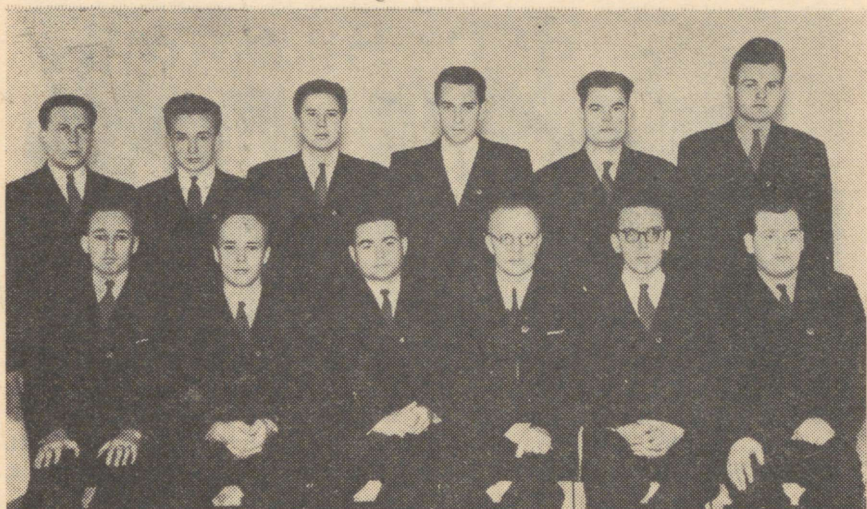
Koori dirigent: Eesti NSV teeneline kunstitegelane Richard Ritsing.

Koori juhatus:

esimees:	Johan Johanson
aseesimees:	Tiit Toomsoo
koorivanem:	Olev Maimets
liikmed:	Enn Joamets
	Ain-Elmar Kaasik
	Heiti Kadastik
	Rein Metsik
	Jaan Märtn
	Ants Nilson
	Udo Reino
	Hans Sarv
	Eino Viskus
	Iilo Martin
	Mart Soo

I t e n o r:

Reino Aven — zootehnik, vilistlane
Enn Altosaar — metsatööstuse insener, vilistlane
Elmar Arak — farmatseut
Johan Johanson — hüdro-melioraator
Ants Kala — ajaloolane
Olev Kerem — mehhaanik
Aare Kirsipuu — bioloog, vilistlane
Hubert Kivistik — geograaf
Erich Kukk — bioloog, vilistlane
Heimar Laanemets — bioloog
Arlentin Laisaar — füüsik, vilistlane
Kalju Luts — füüsik, vilistlane
August Maaros — jurist, vilistlane, teeneline liige
Iilo Martin — jurist, vilistlane, teeneline liige
Rein Metsik — keemik, vilistlane, teeneline liige
Väino Mikalai — ehitusinsener
Meinhard Missik — arst-kirurg, vilistlane, teeneline liige
Valter Nestor — agronoom
Hillar Ott — filoloog

Tartu Üliõpilasmeeskoori juhatus

vasakult istuvad: I. Martin, O. Maimets, J. Johanson, R. Ritsing, T. Toomsoo,
R. Metsik

vasakult seisavad: A. Nilson, E. Joamets, J. Märtn, A. Kaasik, H. Kadastik,
U. Reino

Pildilt puuduvad: H. Viskus H. Sarv, M. Soo

Ants Pahla — metsamajanduse insener, vilistlane, teeneline liige

Rein Pullerits — keemik

Anto Pähn — zootehnik

Ilmar Reidla — tehnik-metsateadlane, vilistlane

Olev Reim — metsateadlane

Jaan Reimand — matemaatik

Olev Saks — füüsik, vilistlane

Härm Soopõld — arstiteadlane

Helmuth Särekanno — jurist, vilistlane, teeneline liige

Voldemar Tenno — jurist, vilistlane

Alo Tilk — bibliograaf, vilistlane, teeneline liige

Kalle Velsker — matemaatik

II tenor:

Valdur Born — põllumajanduse mehhanisaator

Avo Indermitte — insener-hüdrotehnik, vilistlane

Kaido Kalamees — arstiteadlane

Kuulo Kalamees — bioloog

Alar Kotli — geograaf

Leo Kullus — geograaf

Tartu Üliõpilasmeeskoris laulvad koori teenelised liikmed. Vasakult istuvad: A. Nilson, A. Tilk, A. Leius, R. Ritsing, A. Maaroo, R. Metsik, H. Mitt, A. Pahla. Vasakult seisavad: H. Tooming, E. Hansson, O. Prinits, J. Vilbaste, A. Paivel, I. Martin, H. Eelsalu, H. Särekanno.

- Nikolai Kõrvel — majandusteadlane
 Eino Laas — ajaloolane
 Andres Loodmaa — keemik
 Ülo Lumiste — matemaatik, vilistlane
 Heldur Luts — insener-hüdrotehnik, vilistlane
 August Luur — filoloog, vilistlane
 Olev Maimets — arst-anatoom, vilistlane
 Lemme Martin — geoloog
 Heldur Nestor — geoloog
 Arnold Ohna — jurist, vilistlane
 Heino Ojandu — metsateadlane
 Leonid Paalandi — hüdro melioraator
 Arvo Pedras — majandusteadlane
 Robert Piir — bioloog
 Endel Piirsoo — insener-mehhanisaator, vilistlane
 Ilmar Pohlak — põllumajanduse mehhanisaator
 Juhan Prints — arstiteadlane
 Albert Rentel — füüsik
 Riho Rosin — ajaloolane
 Jaan Seeder — arst-kirurg, vilistlane, teeneline liige
 Rein Teinberg — zootehnik
 Aigar Trossek — metsateadlane
 Valdeko Tusti — hüdro melioraator, vilistlane, teeneline liige
 Rein Valde — hüdro melioraator
 Artemi Vapra — arst-terapeut, vilistlane
 Viktor Vihma — põllumajanduse mehhanisaator

I b a s s:

- Ants Adams — insener-hüdrotehnik, vilistlane
Tõnu Akkel — matemaatik
Matti Allak — metsateadlane
Matti Alliksaar — hüdro melioraator
Heino Eelsalu — astronoom, vilistlane, teeneline liige
Henn Eerik — metsateadlane
Enno Hansson — arst-füsioloog, vilistlane, teeneline liige
Mihkel Jaagus — füüsik, vilistlane
Enn Joamets — füüsik
Kalju Juus — stereotüpiist, vilistlane
Silver-Lello Jõks — arst-otorinolarüingoloog, vilistlane
Helmut Jürisson — insener-maakorraldaja, vilistlane
Ain Kaasik — arstiteadlane
Mart Kadaja — geograaf
Heiti Kadastik — arst-psühhiaater, vilistlane
Heino Kapp — arstiteadlane
Arvu Karjatse — hüdro melioraator
Alfred Leius — skulptor, vilistlane, teeneline liige
Madis Maaser — majandusteadlane, vilistlane
Endel Mallene — filoloog, vilistlane
Jüri Marran — füüsik
Jaan Märtn — arstiteadlane
Ahti Niilisk — füüsik
Leino Nurm — keemik
Kaarel Pajumägi — zootehnik
Heino Pallo — insener-maakorraldaja, vilistlane
Heino Pettai — põllumajanduse mehhanisaator
Endel Ploom — jurist
Olaf Prints — matemaatik, vilistlane, teeneline liige
Olaf Rajavee — arst-farmakoloog, vilistlane
Udo Reino — arstiteadlane
Alo Ritsing — bibliograaf
Vello Roos — arstiteadlane
Helmut Rõivas — insener-maakorraldaja
Vello Schmalz — füüsik
Ivo Sild — jurist
Maido Sikk — arstiteadlane
Arvi Soon — põllumajanduse mehhanisaator
Silver Säga — geoloog
Ülo Tamm — metsateadlane
Tiit Toomsoo — keemik

Rando Truve — arstiteadlane
Heino Tähiste — geograaf
Juhan Vilbaste — bioloog-entomoloog, vilistlane, teeneline liige
Eino Viskus — veterinaar

II b a s s:

Paul Aarmann — arhitekt, vilistlane
Tiit Aruste — bioloog
Peeter Einasto — füüsik
Kaljo Gutmann — metsateadlane
Uno Hiie — füüsik, vilistlane
Artur Hunt — veterinaar
Mart Ilumäe — hüdro-melioraator
Olev Karu — arstiteadlane
Endel Kaup — hüdro-melioraator
Jüri Kirss — füüsik
Ragnar Kõkk — insener-maakorraldaja, vilistlane
Arvo Krikmann — filoloog
Enno Kõrre — metsateadlane
Heino Laidvee — vet.-arst, vilistlane
Olav Loolaid — vet.-arst, vilistlane
Vello Lääne — bibliograaf
Heldur Mitt — metsamajanduse insener, vilistlane, teeneline liige
Ants Nilson — keemik, vilistlane, teeneline liige
Jüri Nilson — hüdro-melioraator
Aleksi Paivel — metsamajanduse insener, vilistlane, teeneline liige
Aare Purga — füüsik
Aare Puudersell — matemaatik
Mart Püks — majandusteadlane
Avo Roosalu — hüdro-melioraator
Hans Sarv — agronoom, vilistlane
Jaan Saul — füüsik
Mart Soo — metsatööstuse insener, vilistlane, teeneline liige
Jaan Soone — arstiteadlane
Enn Soonets — põllumajanduse mehhanisaator
Leo Tamm — arstiteadlane
Olev Teras — zootehnik
Toomas Tigane — jurist
Ülo Tilga — metsateadlane
Tarmo Timm — bioloog
Heino Tooming — geofüüsik, vilistlane, teeneline liige

Tiit Truumas — veterinaar

Kalju Väin — arst-günekoloog, vilistlane

Ivar Voites — agronoom, vilistlane

Abidirigent — Peeter Lokk

Kontsertmeister — Ago Russak

Hääleseadja — Rudolf Jöks

ТАРТУСКИЙ СТУДЕНЧЕСКИЙ МУЖКОЙ ХОР
1912—1957

На эстонском языке

*

Ladumisele antud 21. III 1958. Trükkimisele antud 2. IV 1958. Paber 54×84,1/8. Trükipoognaid 4.
Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 3,28. Trükiarv 3000. MB-02312. Tellimise nr. 930.

Hans Heidemanni nimeline trükikoda, Tartu, Vallikraavi 4.

Hind rbl. 5. —

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00445732 3